49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 2029 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ — 6 ՓԵՏՐՎԱՐ 1908 24 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ՍԱՆԻ 1323 - 3 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1326

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՑԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիա Ալի Ֆաուսէթի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ լեռ տրուին

Մանզումէի Էֆքեար

منظومهٔ افکار
ارمنجه یومی و سیاسی غزیته در
صاحب امتیازی: اردوانس فرید
اداره خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԻՆ

	Տարեկան	Կիսամեայ
Պոլսոյ համար	80 գր.	50 գր.
Դուռնաներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	14 ֆր.

ՏԱՌՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՏԱՆԻՔ
Մէկ տպագրի համար տողը 5 գրուշ
Մէկ տպագրի աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր գայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Մտաւորական Կեանքը

1908ի ՏԱՐԵՑՈՅՑՆԵՐԸ

Մեր ընթերցասիրութեան մէջ պէտք կը դառնան տակաւ տարեցոյցները, որոնց գտած ընդունելութիւնը կը գրգռէ ուրիշներ ալ ձեռնարկել այդ ձեւով հրատարակութիւններու, թէեւ այս տարի նոր մը չունեցանք։ Զարմանալի երեւոյթ մը դիտած եմ այս պարագային մէջ։ Երբ գրական կամ բանաստեղծական ո և է գործի համար, տպագրութեան քանակը հազարը անցընել ո՛չ իսկ միտքէ կ'անցուի, և արդէն անկից՝ մի՛չտ մի՛չտ պակաս կը ծախսուի, անդին Տարեցոյցները առնուազն երկու հազարական օրինակ կը տպուին։ Ասոր վրայ աւելցուցէք նաև Տարեցոյցներուն իսկապէս իրարու նման հանգամանքը, և այն ատեն պիտի ուշնենանք մէ՛կ գիրք մը որ կը ծախսուի, օրինակի համար՝ գոնէ՝ հինգ հազար հատ։ Ասկից սա կրնանք հետեւցնել թէ ժողովուրդը մեր մէջ դեռ չատ գերի է «աւուր պատշաճի»ի նախապաշարումին և թէ միայնակ գործէ մը աւելի կը ճաշակէ հատկտուած, այլազան, այլազոյն կազմութիւնները։

Այս տարի, հակառակ սպասուածին՝ նոր տարեցոյց մը չողջունեցինք, հիները մնացին իրենց շարունակութեան մէջ.— Ժողովրդական տարեցոյց (15րդ տարի), Հիւանդանոցի ընդարձակ օրացոյց (արդի մեծադիր ձեւով, 9րդ տարի), Նշան-Պապիկեան տարեցոյց (4րդ տարի), Ամենուն տարեցոյցը Թէոդիկի (2րդ տարի) նաև Համազգային ընդարձակ օրացոյց հանրագիտական, Գ. Պաղտասարեանի։

Արդի ընդարձակ և մեծադիր ձեւով տարեցոյցներու մուտքը մեր մէջ կը պարտինք տպագրական հանգուցեալ աշխատաւորի մը՝ Նշան Պէրպէրեանի. (Ժողովրդական Տարեցոյց) որուն գործին անխնամութիւնը և անտիրութիւնը կը շարունակուի տակաւին, մինչ այժմ գրական ո և է ձեռնարկի հետ անհրաժեշտ տարր մը դարձած է խնամքը։ Իսկ Պաղտասարեանի գործը՝ Հիւանդանոցի երբեմնի փոքրադիր Ընդարձակ Օրացոյցին ձեւովն է, գործնական, առտնին ու բարոյական խրատներու հատուածներով։ Գործերուն գրական հանգամանքովը, գրախօսականի բաժինէն դուրս կ'ելնան ուրեմն Ժողովրդականը և Համազգայինը։ Հիմա քիչ մը մանրամասնօրէն խօսինք միւսներուն վրայ։—

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ Ս. Փ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅԻ ՀԱՅՈՅՑ.—

Այս աշխատութիւնը որ թէ՛ իբր նպատակ կը հրատարակուի Դիւթութեան Ցարկին համար և թէ միւսնոյն ժամանակ իբր գրական արժանաւոր փոխարինութիւն մը տրուած նպաստին, անփոխոխելի միօրինակութեան մը դատապարտուած է, իր մեծագոյն մասին մէջ։ Այսօր կրնանք միւս տարեցոյցներն ալ ամբաստանել միօրինակութեան մեղքով, բայց անոնց այդ մեղքը գոնէ փոխոխական, շրջուն է, մինչ հոս հաստատուն։ Ամէն տարի չենք գտներ ինչո՞ւ կրկրկնուին օրինակի համար զանազան տմարտներ, օտար տերութիւններու, կաթողիկոսութիւն ամենայն Հայոցը (որ այս տարի սակայն ճոխացումներ կրած է) Կիլիկիոյ ու Աղթամարայ կաթողիկոսներու, Երուսաղէմի ու Պոլսոյ Պատրիարքներու ցանկերը, և ուրիշներ. որոնք բաւական մը տեղ մը կը գրաւեն։ Այս գործը Ազգ. Հիւանդանոցի տարեցոյցը ըլլալէն դադրած, և Պատրիարքարանի տարեցոյցը եղած է, և այս ձգտումին մէջ սակայն պէտք է չափաւորել զայն։ Երբ ժողովուրդին իբր տուրք կը ծախսուի այս, պէտք չէ զայն տաղտուկով կշռել տալ, գոնէ պէտք է հաճոյք մը. պէտք մը գոհացնէ։ Միւսները մասնաւոր աշխատութիւններ են, մասնաւոր ճաշակներ կը բնանան կրել, բայց հիւանդանոցինը, երբ ազգային հանգամանք մը ունի, պէտք է զայն պատրաստել այն ձեւով որ ժողովուրդին ամէն դասակարգերը զայն ուզելով թղթատեն, կի՛ենն ալ ա՛յրն ալ, ծե՛րն ալ երիտասարդն ալ, սեղանաւորն ալ, դպրոցականն ալ։ Հակառակ այս գիրքին պատրաստութեան համար ամէն տարի Ֆաւնոի փոխուելուն, ան դարձեալ իր ընդհանուր գիծին մէջ միօրինակ է, կրկնութիւն է։ Եւ պէտք է ըսել թէ ամէնէն աւելի չատ ծախք կ'երթայ այս տարեցոյցին որ բարեսիրական ձեռնարկ մըն է, մինչ միւսները աւելի պակաս կ'արժեն իրենց հրատարակիչներուն դրպանին։ Հիւանդանոցի Ընդարձակ Օրացոյցին պատրաստութեան հոգը յանձն առած է Տ. Օրմանեան Պատրիարքը։ Ծիսական Բառարանը որ իր գրիչին վաստակն է, եկեղեցագիտօրէն ճշմարտապէս կարեւոր և աշխատուած գործ մըն է, որուն չորրորդ մասը դրուած է այս տարուանին մէջ և դեռ պիտի շարունակուի ալ «եթէ Տէր յաջողի»։ Վիճակագրութիւններու և անուններու ցանկին —որոնք այս տարի քիչ մը խնամուած են բարեբաղդաբար — կը յաջորդէ օրացոյցի այս տարուան աշխատաւորին՝ Արշակ Ալպոյաճեանի «Թեմագրական ուսումնասիրութեան փորձ մը»ն, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսութեան, Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարքութեան, Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան, Աղթամարայ Կաթողիկոսութեան և Երուսաղէմի Պատրիարքութեան, առաջնորդական վիճակներուն վրայ։ Այս ուսումնասիրութիւնը որ 90 էջեր կը բռնէ, լուրջ աշխատութիւն մըն է, ուր գանուած թերիները սակայն անոր արժէքը չեն ջնջեր։ Ալպոյաճեան ցուցած է նաև Ազգ. Հիւանդանոցի Նշանակելի Թուականները, և անոր Շեմիրուն Պատմութիւնը գրած է չահեկան վաւերագիրներով։ Այս տարուան օրացոյցին երրորդ դէմքն է Աբիկ Մուսպահեաեան։ Երուսաղէմի վանական խնդրին մէջ Նշանաւոր հանդիսացող այս դէմքը, իսկապէս գնահատելի աշխատութիւն մը գլուխ հանած է։ Քառասուն էջնոց ուսումնասիրութիւն մը ունի Օսմ. Արժեթուղթերու և Պարտաթուղթերու ծագման, արժէքին և անոնց արդի վիճակին վրայ, որ իրա՛ւ է թէ հեղինակութեան մը փառքը կունի, սակայն խղճամիտ աշխատութեան և պրպտումի կարօտ է վերջապէս, և օգտակար՝ մեր գործի մարդոց, որոնք ա՛յնքան չատ են, նաև իրենց գործը չդիտնալու տեսակէտէն...։ 1905էն-1907 Նշանաւոր Հայ հանգուցեալներու կենսագրութիւնը ինչպէս նաև Դրոշմատուքի կանոնագրին մէկ խնամուած ամփոփումը կը փակեն Օրացոյցին ընթեռնելի մասը։

Ահա՛ այսչափ։ Գոնէ ուրիշ տարիներ քանի մը դէմք, քանի մը յօդուած աւելի կայնին, այսինքն քանի մը կարդացուելիք նիւթ աւելի։ Այս տարի անոնք ալ զանց առնուած են։ Ինչո՞ւ, արդեօք միւս տարեցոյցներուն առիւծ բաց դուռ և դիւրին մրցակցութի՞ւն մը օժանդակելու համար...։

Պզտիկ հատուածները, գրական բաժիններն ալ ինչո՞ւ տեղ չունենան միշտ Հիւանդանոցի Օրացոյցին մէջ. երբ միւսները ատոնցմո՛վ է որ կը զինուին և ատոնցմո՛վ կը ժողովրդականան։

ՆՇԱՆ-ՊԱՊԻԿԵԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ.—

Այս տարի ալ Նոյն համակրելի տարազով կը ներկայանայ այս Տարեցոյցը որ խնամք և գրական աւելի լուրջ հանգամանք մը բերաւ մեր տարեցոյցներու գրականութեան մէջ։ Հակառակ կեանքի մէջ կանոնաւորութիւնը չի սիրելուս և չի կրնալ յարգելուս, գրական գործերու մէջ դասաւորութեան, բաժանումներու և կարգաւորութեան սիրահար մըն եմ։ Ասոր համար Նշան-Պապիկեան Տարեցոյցը աւելի համակրելի կը գտնեմ քան Թէոդիկինը։ Ամէն տարուան պէս երկուքի բաժնուած է, մէյ մը զբօսանքի, տեղեկութիւններու, օգտակար գիտութիւններու բաժինը, մէյ մըն ալ զուտ գրականը։ Առաջին բաժինը միշտ հաճելի է, որովհետեւ ֆրանսական զուարթամտութեան հայերենի վերածումն է։ Ղազարոս՝ ֆրանսացիներուն ժողովրդական Բալինն է, միամտութեան և զուարթախոհութեան յատենական տիպարը։ Հրանդիկ իմաստութիւնը ճշմարտապէս հետաքրքրական է որովհետեւ արեւելքի այդ խորհրդապաշտ և ժողովուրդին մէկ գրագէտը կը ներկայացնէ մեզի, ինչպէս նաև Ժառանգութիւնը ըստ օսմ. օրենացը օրէնագիտական չահեկան էջ մըն է։

Բայց անցնինք գրական բաժնին որ այլ տարի աւելի խնամուած է և կարդացուելիք նիւթերու աւելի այլազանութիւն ունի։

Բացումը կը կատարէ Մուշեղ եպս. որ իր գրագիտական ոճը, այս անգամ թէեւ ոչ այնչափ կուռ և արուեստագէտ, ի սպաս կը դնէ աղքատութեան և աղքատին փառաբանութեան։ Հոս ժողովուրդին քարոզիչը, կրօնականի քաջալերող ոգին է որ կը խօսի։

Սիպիլ Նորավէպի մը մէջ կին մը կը ներկայացնէ, կին մը որ Արուեստով փառաւորուած ու մեծցած է, և սակայն Մայրութեան համար կը թողուառաջինին փառքն ու հրապոյրները։ Զգայուն գաղափար մը որ արտայայտիչ կերպով կը հոսի տիպարին բերանէն։ Սիպիլ իր այս էջին նկարագրութիւններուն նոր չունչ մը չէ կրցած տալ, թէև խղճամիտ խնամք մը կայ պատկերելու։

Նոճինեռու մէջը խորագիրն է Զապէլ Եսայեանի։ Այս գրագիտուհին որ յոգնիլ չի գիտեր, այս անգամ ալ կուտայ արեւելեան երեւակայութիւնով նկարէն էջ մը, Նոճեզարդ գերեզմանոցի մը մէջ պտոյտի տպաւորութիւն մը, ուր նկարչութեան ուժ և գաղտնի փափկութիւն իրարու կ'եղբայրանան, գրական աղուոր էջ մը արտաբերելու համար։

Հրանտ Ասատուր ունի խիստ հետաքրքրական աշխատութիւն մը, Բեռայի Ալեոցներ սկիզբեն՝ մինչեւ այսօր։ Ասիկա պատրաստած էր Երրորդութեան եկեղեցիին հարիւրամեակի հանդէսին առթիւ և հոն կարդացած։ Հրանտ Ասատուր գիտէ իր թուականները հաճելի ընել միջադէպներով և մանրադէպերով, որով այս գործն ալ որ Տարեցոյցին ամէնէն արժանաւոր էջերէն մէկն է, ամիսի մէկ պատմութիւնը կարելի է համարել Բերայի Հայ հասարակութեան։

Աղեքս. Փանոսեան կը ներկայանայ երկու «Նմանողաբար»ներով, ուր գիտէ հեղինակութեան չեշտ մը դնել։

Տարեկան խոկումները՝ Մրմրքեանի անալայլ շրջանակը եղաւ՝ Տարեցոյցներու մէջ։ Անցած տարի ալ նոյնն էր, այս տարի Թէոդիկի Տարեցոյցին մէջ ալ նոյնը։ Տարուան ընթացքին մէջ իր գանկը ճեղքող խորհուրդներուն բացատրութիւններն են ատոնք, աւելի կրօնաշունչ, հոգեպաշտ և աւանդաբեր խոկումներ։

Ռուբէն Որբերեան՝ իր հեռաւոր երեւումներուն և այն անկեղծ, տխո՛ւր չեշտին համար որ իրենն է, միշտ փնտռուած ու սիրուած դէմք մըն է մեր մէջ։ Հոս կը գրէ Պայրընեան չունչով իր մէկ քերթուածը Նոր Տնակս։ Իր նոր տնա՛կը, Հայաստանի հրակէզ երկինքներուն տակ.

...երկինքներէն բիւր կայծակներ կը թափին.
—Անապատներ կը խլրտին աւազէ.
Ցորտնքներու տակ հրատապ, անսահման,
Բորենիի կաղկանձին մա՛լ կը վազէ
Ի գերեզման։

Այս ծայրերուն մէջ անծանօթ, անաւոր,
Նընջէ, տընակս, սառներուով թախծագին,
Անիայուծանց դու քընացիր հոս անդարձ
Իբրեւ հոգին։

Հոգեկան գիտութիւնները որոնք ժամանակ մը արհամարհուած էին, հիմա նոր զարկ մը կ'ստանան Եւրոպայի մէջ, ուր նոյն իսկ գիտական հիմ մը կը տրուի երբեմնի նախապաշարում կարծուած այդ արհեստին։ Այս հոգեկան նոր գիտութեան հետեւող մը եղած է ակիզբէն ի վեր Յովհաննէս Դաղանեան, Եւդոկիացի քնարէրը, որ այս տարի ալ կը խօսի Հոգեկան Երեւոյթներու վրայ, մտածումն, թելադրութեան, հեռակրութեան, երկուրեքութեան և հոլին գոյութեան վրայ, զարմանալի օրինակներով չահեկանուած։ Հոգին ըստ կախարդահիմ այս նոր գիտութեան հոսանուտ մըն է, որ մարմնէն կրնայ հեռանալ ու վերադառնալ, միտքէն անկախ կրնայ գործել ու փոխանցուիլ։

Հոգեգիտական այս տեսակ էջ մըն ալ մեզի կու տայ Օնիկ-Զիֆթէ Սարաֆ, ինչպէս անցած տարի ինքնաթելադրութեան նոր տեսութիւններու վրայ հիմնուած պատկերազարդ նորավէպ մը տուած էր։ Երիտասարդ մը կը ներկայացնէ մեզի որ հարստութենէ ինկած է, սակայն Բասիանս կը բանայ որ կ'ըսէ իրեն թէ սաչափ տարիէն դարձեալ պիտի հարստանայ։ Տարիները կ'անցնին և փոխանակ բաղդը գալու, մահը կու գայ կը տանի զայն։ Զիֆթէ-Սարաֆի կ'երեւի արուեստի խղճմտանքը բոլորովին թեղած է, կը գրէ պատմելու համար, և ոչ թէ գրական էջ մը տալու համար։ Իր նիւթին քով գրիչը անհոգ գտնուած էր, և պատմութիւնը վերջացուցած էր հնօրեայ և սովորական կոչով մը։

Միսաք Մեծարենց երեք ձայնակներ ունի, Կաղը, Խուլը, Համրը։ Փորձեր է նոր նիւթ մը գրել, «ատոնց բանաստեղծութիւնը» ընել, սակայն չեմ գիտեր թէ որչափ յաջողած է։ Խրթնութիւն մը, անթափանցելիութիւն մը կայ, զոր հակառակ բարեացակամութեանս չի կրցի լուծել։ Արդեօք ուսանաւորի այդ ձեւին մէջ իր բոլոր մտածումները ամփոփելու, քիչ տեղի մէջ չատ իմաստ դնելու ճիգին արդիւնք է։ Աւելի երկուքին բաղդատմամբ Համրը քիչ մը խօսուն էր։

Երիտասարդ բանաստեղծ մըն ալ Գաբրիէլ Խանճեան (Վարդգէս) Գուրի Ցարկեն ներս մտնելով նկարագրութիւններ կ'ընէ. սակայն ոչինչ կայ նոր, արտայայտիչ ու բուն իր գրածներուն մէջ։ Աւելի սովորական ձգտումներով քանաստեղծ մը, քան նոր մը։

Ահա երկու ուրիշ երիտասարդ քերթողներ ալ, Հրանտ Նազարեան, որ պատնանասեան մնացորդներով բաներ կը գրէ և Պարսամեան, որ հոգեկան հէքեաթ մը կը տաղէ, Պուլսայի արցունքները։ Պուտտա, այլասրէի մեծագոյն խորհողներէն մէկը, կուլայ կին մը տեսնելով, և,

Եզականօրէն հրաւիրող կին.
Ամբողջ պենուած մեհեանդներով։

Եւ այս պատկերին առջեւ կը մոռնայ իր բոլոր ասուտաձայն անձնուրացութիւնները, վեհաշուք բարձրութիւնները, ճշմարտութեան առաքելի հսկայութիւնը, ու կուլայ։ Ոտանաւորը հնչուն, ահուն ու աղուր է յօրինուած, բայց Պարսամեան չէ կրցած ըմբռնել մեծ իտէաներու սառառումը և կիրքը, ու դիւրա՛ւ մը, առանց հսկայ պայքարներու լացուցած է կրօնադրական հազուագիւտ այդ հերոսը ինչպէս պիտի լար ինքը Պարսամեան ո և է հոյակապ իգութեան առջեւ թուլցած։

Բրօֆ. Կ. Մ. Սոդիկեան կը գրէ Ընթերցասիրութիւնը գաւառին մէջ, կը դժգոհի գաւառներու մէջ ընթերցասիրութեան պակասէն, որուն պատճառները չի խուզարկէր սակայն։ Մեր կարծիքով գաւառացին իբր ընթերցասէր Պոլսեցիէն ետ կը մնայ ոչ թէ իր անտարբերութեան համար, այլ իր հեռաւորութեան համար։ Պոլսեցին, մտաւոր վառարանին քովիկն է, դիւրաւ կրնայ անոր ձեռք դպցնել, անկէ օգտուիլ։ Սիրտը նեղուած պահու մը տասը փարա կրնայ տալ թերթ մը առնել, բայց գաւառացին պարտաւոր է տարեկանը կանխիկ ղրկել։ Պոլսեցին գիրք մը տեսնելով, կրնայ նայիլ ու գնել, բայց գաւառացին որ դրամին յարգը աւելի գիտէ, պարտաւոր է կոյր կոյր դրամը ղրկել։ Եւ պէտք է խոստովանիլ թէ ընթերցասիրութիւնը դիւրութիւններէն կ'օգտուի, և ձգտում մը զայն վարել աւելի վարժութիւնը կը վարէ։

Մշեցի Գեղամ այս տարի ալ գրած է խիստ գեղեցիկ և ճշմարտապէս գրական էջ մը Խրչօն ու Զուլնոն, տոմիկ կեանքէ արժէքաւոր էջ մը ուր ամբոխին ոգին ու սովորութիւնները և տեղական նկարները զմայլելի տողանց մը ունին։ Հոն է գեղջուկ աղջկան դիւցազնութիւնը որ ընութեան ամէնէն ամեհի տարրերուն, վտանգներուն դէմ կը պայքարի՝ իր սիրականը ազատելու համար։ Քաղքենի օրիորդներ թող կարդան քիչ մը այս էջը և չունչ մը ստանան։ Միայն խնդրելի էր Գեղամէն որ վտարէր օտարոտի բառերը, որոնք գաղրկեցինք Բարիզու բոլոր հանդերձավաճառներուն։ Քնութեանց ընթացքին մէջ սակայն հակցայ որ բոլորովին սըխալած էինք ու Պէռթ խորամանկ խաբեայ մըն էր պարզապէս, այս աղջկան բնակարանը հինգ սենեակ ունէր, հիւրանոց մը, մառան մը, ճաշարան մը, ննջարան մը և արդուզարդի սենեակ մը, որուն մէջ վառարան մը կար և չէր գործածուած քանի որ կրակի կամ մոխիրի հետք չկար մէջ։ Այս կըբակարանին մէջ կտոր եղած թուղթի կոյտ մը կար, բացայայտ էր որ այս թուղթերը օր մը առաջ միայն այրուած էին, բնաւ տարակոյս չունիմ որ ատոնք պարահանդէսին մէջ Ժիւլիան Պէռթի յանձնած նամակներն էին զոյս անհետացնելու համար այսպէս այրած էր խորամանկ աղջիկը։

—Ի՞նչէն հասկաց որ այն նամակներն էին այրուած թուղթերը, առարկեց տիկին Շամպրի, ուրիշ թուղթ չէր կրնար այրել, չիտակը եթէ ձեր զրաւոր, անհերքելի ապացոյցը այս է չատ խախուտ հիմ մը ունի ու բնաւ չի զրերբ անմեղ աղջիկ մը դատապարտելու և անոր սպասող փայլուն արեւը խաւարեցնելու։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՒՐԹՕՆԸ)(70)(

Կիրքին Զոհերը

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԴ.

ՄՈՒԹԻՆ ՄԷՋ ՀԵՏՔ ՄԸ

Նովանթէլ վեր ցատկեց, ուշադիր կերպով զննեց Պարանքօսի մարքիզուհին կառքին մէջի մարդը, թէեւ չկրցաւ անոր դէմքը լիուլի տեսնել, սակայն գլխարկին ձեւէն ու նստելու եղանակէն ճանչնալով զայն,

—Ճանչցա՛յ, ճանչցա՛յ, գոչեց, ի՜նչ զարմանալի երեւոյթ, կ'երդնում որ մարքիզուհիին քով նստողը զօրավար Սիմանքան էր, դեռ օր մը առաջ զիրար ճանչցած ու իրարու հետ յարաբերութիւն հաստատած էին, այսօր Պուլսոյնորի անտառը պտոյտի ելլելուն ի՞նչ կ'ըսես, տաբօրնակ չե՞ս գտներ կա՛սթօն, ուրիշ զարմանալի պարագայ մըն ալ սա է որ քիչ մը ատեն Տօքթօրին հետ պիտի միանան, նայէ՛, Բրեպօր ալ սկսաւ ձին վազցնել, կառքին մօտենալ, մարքիզուհիին երեւնալ կ'ուզէ։

Երկու ընկերներ որոշուած տեղը հասած էին, Նովանթէլ կառքէն իջաւ։ իսկ Կասթօն շարունակելով ճամբան Տիկին Շամպրիի բնակարանին առջեւ կեցնել տուաւ. դռնապանին իսկոյն Կասթօնը դիմաւորելէն կը հասկցուէր որ Տիկ. Շամպրի անհամբերութեամբ կը սպասէր անոր։ Երիտասարդը սրահէն ներս մտաւ ու հօրեղբայրը՝ հարցաքննիչ պարոն Ռոժէ Տարսին հոն տեսնելով քարացած մնաց. տանտիրուհին իսկոյն դիմաւորեց Կասթօնը ու խիստ սիրալիր ձեւերով անոր ձեռքը սեղմելով,

—Օ՜խ, ի՜նչ աղէկ ըրիք ինձ այցելելով, ըսաւ, մեր խեղճ բարեկամուհին երկուքս մէկ կը պաշտպանենք։ Կասթօն ակնարկ մը ուղղեց հօրեղբօրը վրայ։ Մտացի դատաւորը խիստ զբաւարթ տպաւորութեան տակ կը գտնուէր, քաջալերիչ դէմքով ձեռքը Կասթօնի երկնցնելով,

—Թէեւ որոշած էի բնաւ խօսքը չբանալ այդ տխուր դէպքին, սակայն հիմա կրնամ ամէն բան ըսել, որովհետեւ հարցաքննութիւնը վերջացաւ. մանաւանդ երբ Տիկին Շամպրի խիստ մեծ հոգածութեամբ կը վարուի այն դժբախտ աղջկան հանդէպ, ստիպուած կը զգամ դիս ամէնքան ծանօթացնելու իրեն։

—Ի՞նչպէս հոգածութիւն չցուցնեմ, յարեց տանտիրուհին վշտահար դէմքով մը, ի՞նչպէս չհետաքրքրուիմ, երբ խեղճ աղջիկը վերջին ծայր թշուառ է ու քրոջ պէս կը սիրեմ զայն։

—Եւ սակայն ներեցէք ինձ Տիկին, պատասխանեց դատաւորը, ճշմարտութիւնը տեսնելէ ետք ալ չեմ կրնար զգացումներու հպատակիլ ու ձեր երեւակայական դատաստաններուն համաձայն գանուիլ, ինչ ընեմ, մինչեւ երէկ քիչ մը յոյս ունէի դեռ, այսօր սակայն ճշմարտութիւնը պարզուեցաւ, Օր. Պէռթի մարդասպանութիւնը հաստատող ապացոյցները ստուգութեան ծայրայեղ աստիճանին հասան.

—Ի՞նչ ապացոյց. սա ճարտնական հովանո՞ցը։

—Ո՛չ, դեռ ուրիշ չատ մը անհերքելի ապացոյցներ գտնուեցան. երէկ Ժիւլիա Տօրսիվալի սպասուհին Մարիէթը հարցաքննեցի. որ ըսաւ թէ երեկաբթի իրիկուն Ժիւլիան կողմէ նամակ մը յանձնեց Պէռթի և ան վերջինն ալ պատասխանեց թէ պարահանդէս պիտի երթայ ու անձամբ տեսակցի Ժիւլիայի հետ, Մարիէթ յարեց թէ անծանօթ սիրահարի մը ուղղուած նամակները ետ տալու նպատակով էր որ Ժիւլիա կը հրաւիրէր Պէռթը իր քով։

—Բացարձակապէս սուտ խօսեր է վատը, գոչեց Տիկին Շամպրի. ես Օր. Պէռթը չատ մօտէն կը ճանչնամ ատանկ բան չըներ ան, վերջին ծայր պատուաւոր է, բնաւ չեմ կասկածիր վրան, Մարիէթ սուտ խօսեր, զրպարտութիւն ըներ է։

Տիկին Շամպրիի այս ծայրայեղ պաշտպանողականին հանդէպ Կասթօնի բոլորովին լուռ ու անտարբեր կեցուածքը ուշադրութենէն չէր վրիպած հարցաքննիչին, որ չարունակելով խօսքը։

—Նախապէս ես ալ ձեր կարծիքէն էի, ըսաւ, բայց խնդիրը բոլորովին փոխուեցաւ ետքը, որովհետեւ ձեռք բերուած ապացոյցները հաստատեցին Մարիէթի յայտարարութիւնները, ես երկու պաշտօնեաներով անձամբ գացի հետախուզեցի օր. Պէռթի բնակարանը, ամբողջ զգացումներս ի նպաստ Պէռթի էին, չեմ գիտեր ինչպէս հասկցնեմ ձեզ, ինձի համար կամ կարասիները մանաւոր լեզու մը ունին ու իրենց տիրոջ նկարագիրը կը բացատրեն, այս լեզուն երկար փորձառութիւնով մը միայն կարելի է սորվիլ, թէ ես երբ տունէ մը ներս մտնեմ յանախ կը զգամ անոր մէջ ի՞նչ նկարագրի տէր մարդ բնակած ըլլալը, Օր. Պէռթի բնակարանը խիստ անմեղունակ խիստ բանաստեղծական էր, ամբողջ կարասիները պարզ, մաքուր ու կանոնաւոր երեւոյթ մը կը պարզէին, պակ մը սրբակեաց կրօնաւորուհիի մը խուցը կարծեցի զիս, սպիտակ մուսըլինէ ամպհովանիով մահճակալ մը, երկնագոյն անդուսէ վերմակով ու բարձով, քանի մը աթոռ, ընկուզենիէ հանդերձադարան մը, հայլի մը, մէկ քանի նկար, հօրը՝ հազարապետ Լիսլրալի մեծադիր լուսանկարը, կնոջ մը պատկերը, որ չատ կը նմանէր Պէռթի և հաւանականաբար քոյրը ըլլալու էր, անաւասիկ ասոնք էին Պէռթի կարասիները, սենեակին մէկ անկիւնը դաշնակ մը, որուն վրայ մէկ քանի նօթատետրեր ու Օր. Պէռթի իբր դպրոցական մրցանակ ստացած ոսկեզօծ գրքերը չարուած էին, բնաւ սիրային բաց վէպ չտեսայ գրքերու մէջ։

—Մա՛խ խե՛ղճ աղջիկ, գոչեց տիկին Շամպրի, ճշմարտապէս անմեղ էր, ես արդէն գիտէի անոր այնպէս ըլլալը։

—Գրասեղանին դարակները բացինք, պարտականութեան բերումով ամբողջ թուղթերը խառնեցինք, հօրը նամակներէն զատ ուրիշ բան չգտանք։

—Ի՞նչ կուզէք ուրեմն։

—Ներեցէ՛ք, տիկին, ամէն բան մանրամասնութեամբ պիտի պատմեմ. հանդերձադարանին մէջ պարահանդէսի հագուստի նմանող բան մը չտեսանք բնաւ, ամբողջ կուսական ներմակեղէններ, հաւանական նկատելով որ պարահանդէս գացած գիշերը հագուած ֆամիլոն վարձու առած է, քննիչներ տեսնալ, մարքիզուհիին երեւնալ կ'ուզէ։

Երկու ընկերներ որոշուած տեղը հասած էին, Նովանթէլ կառքէն իջաւ։ իսկ Կասթօն շարունակելով ճամբան Տիկին Շամպրիի բնակարանին առջեւ կեցնել տուաւ. դռնապանին իսկոյն Կասթօնը դիմաւորելէն կը հասկցուէր որ Տիկ. Շամպրի անհամբերութեամբ կը սպասէր անոր։ Երիտասարդը սրահէն ներս մտաւ ու հօրեղբայրը՝ հարցաքննիչ պարոն Ռոժէ Տարսին հոն տեսնելով քարացած մնաց. տանտիրուհին իսկոյն դիմաւորեց Կասթօնը ու խիստ սիրալիր ձեւերով անոր ձեռքը սեղմելով,

—Օ՜խ, ի՜նչ աղէկ ըրիք ինձ այցելելով, ըսաւ, մեր խեղճ բարեկամուհին երկուքս մէկ կը պաշտպանենք։ Կասթօն ակնարկ մը ուղղեց հօրեղբօրը վրայ։ Մտացի դատաւորը խիստ զբաւարթ տպաւորութեան տակ կը գտնուէր, քաջալերիչ դէմքով ձեռքը Կասթօնի երկնցնելով,

—Թէեւ որոշած էի բնաւ խօսքը չբանալ այդ տխուր դէպքին, սակայն հիմա կրնամ ամէն բան ըսել, որովհետեւ հարցաքննութիւնը վերջացաւ. մանաւանդ երբ Տիկին Շամպրի խիստ մեծ հոգածութեամբ կը վարուի այն դժբախտ աղջկան հանդէպ, ստիպուած կը զգամ դիս ամէնքան ծանօթացնելու իրեն։

—Ի՞նչպէս հոգածութիւն չցուցնեմ, յարեց տանտիրուհին վշտահար դէմքով մը, ի՞նչպէս չհետաքրքրուիմ, երբ խեղճ աղջիկը վերջին ծայր թշուառ է ու քրոջ պէս կը սիրեմ զայն։

—Եւ սակայն ներեցէք ինձ Տիկին, պատասխանեց դատաւորը, ճշմարտութիւնը տեսնելէ ետք ալ չեմ կրնար զգացումներու հպատակիլ ու ձեր երեւակայական դատաստաններուն համաձայն գանուիլ, ինչ ընեմ, մինչեւ երէկ քիչ մը յոյս ունէի դեռ, այսօր սակայն ճշմարտութիւնը պարզուեցաւ, Օր. Պէռթի մարդասպանութիւնը հաստատող ապացոյցները ստուգութեան ծայրայեղ աստիճանին հասան.

—Ի՞նչ ապացոյց. սա ճարտնական հովանո՞ցը։

—Ո՛չ, դեռ ուրիշ չատ մը անհերքելի ապացոյցներ գտնուեցան. երէկ Ժիւլիա Տօրսիվալի սպասուհին Մարիէթը հարցաքննեցի. որ ըսաւ թէ երեկաբթի իրիկուն Ժիւլիան կողմէ նամակ մը յանձնեց Պէռթի և ան վերջինն ալ պատասխանեց թէ պարահանդէս պիտի երթայ ու անձամբ տեսակցի Ժիւլիայի հետ, Մարիէթ յարեց թէ անծանօթ սիրահարի մը ուղղուած նամակները ետ տալու նպատակով էր որ Ժիւլիա կը հրաւիրէր Պէռթը իր քով։

—Բացարձակապէս սուտ խօսեր է վատը, գոչեց Տիկին Շամպրի. ես Օր. Պէռթը չատ մօտէն կը ճանչնամ ատանկ բան չըներ ան, վերջին ծայր պատուաւոր է, բնաւ չեմ կասկածիր վրան, Մարիէթ սուտ խօսեր, զրպարտութիւն ըներ է։

Տիկին Շամպրիի այս ծայրայեղ պաշտպանողականին հանդէպ Կասթօնի բոլորովին լուռ ու անտարբեր կեցուածքը ուշադրութենէն չէր վրիպած հարցաքննիչին, որ չարունակելով խօսքը։

—Նախապէս ես ալ ձեր կարծիքէն էի, ըսաւ, բայց խնդիրը բոլորովին փոխուեցաւ ետքը, որովհետեւ ձեռք բերուած ապացոյցները հաստատեցին Մարիէթի յայտարարութիւնները, ես երկու պաշտօնեաներով անձամբ գացի հետախուզեցի օր. Պէռթի բնակարանը, ամբողջ զգացումներս ի նպաստ Պէռթի էին, չեմ գիտեր ինչպէս հասկցնեմ ձեզ, ինձի համար կամ կարասիները մանաւոր լեզու մը ունին ու իրենց տիրոջ նկարագիրը կը բացատրեն, այս լեզուն երկար փորձառութիւնով մը միայն կարելի է սորվիլ, թէ ես երբ տունէ մը ներս մտնեմ յանախ կը զգամ անոր մէջ ի՞նչ նկարագրի տէր մարդ բնակած ըլլալը, Օր. Պէռթի բնակարանը խիստ անմեղունակ խիստ բանաստեղծական էր, ամբողջ կարասիները պ

ւառաքաբառի քուրձ մը առած են, այսպէսով աւելի դիւրամատչելի պիտի ըլլայ և աւելի մաքրալեզու։

Տարեցոյցը հաճելի կերպով կը փակէր. Թօլայեան, զուարթառատ գրիչ մը, որ հոս ալ ապիթը գտած է ծաղրելու, ծաղրածելու. ինչ որ է իսկալիճ եսեւեհն հատուածը՝ վէպի մը, որ մեծ օրէն լոյս աշխարհ պիտի ընծայուի։

Այս տարեցոյցին համար միակ դիտողութիւնը որ կարելի է ընել իր տարեցոյցի վիճակին տարանջատութիւնն է։ Աւելի գիրք մը է քան Տարեցոյց, մինչդեռ տարեցոյցներէն պահանջելի էր որ քիչ մըն ալ համարատուն ըլլային անցած տարեշրջանին գրական, գեղարուեստական, քաղաքական, տնտեսական, ընտանեկան և կենցաղական նորութիւններուն ու դէպքերուն։

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՕՐԷՆԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՎՐԱՅ

ՀԱՐՐԻ ԹՈՒՅԻ

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Այն անագին դժուարութիւնները, որոնց կը պատահի Միացեալ Նահանգաց դաշնակից կառավարութիւնը՝ Թրքութիւններուն զեղծումները արգիլելու նպատակաւ մտադրած օրէնքին և անոնց բարեկարգութեան համար իր ջանքերուն առթիւ, տեսնուեցան նաև Հարրի Թոյի պատժական դատավարութեան միջոցին, որ ա՛յնքան անսովոր կերպով նշանաւոր եղաւ։ Դէպքին հոգեբանական տարօրինակ յատկութենէն զատ երիտասարդ ամբաստանեալին անձնաւորութիւնը, որ Բեթսպուրկի ու Նիւ Եորքի ամէնէն նշանաւոր ընտանիքներուն կը վերաբերի, երկու կիսագունտերուն բացառիկ ուշադրութիւնը հրաւիրեց ա՛յն ընթացքին վրայ, որուն պիտի ենթարկուէր ամերիկեան իրաւաբանական հիմերուն համեմատ ա՛յն ամբաստանեալը՝ որ իրականին մէջ մահուամբ պատժելի էր։ Երբեւէ եկած նշանակալից երեւոյթները նոր չէին ամերիկեան իրաւագէտներուն համար։ Բայց պատժական դատավարութեան մը գնացքին մէջ յայտնուած ակներև թերութիւնները ամերիկեան իրաւագիտական աշխարհին բոլոր ընկերակցութիւններուն մէջ արթնցուցին բաղձանք մը դատական ուղղութեան մասին փոփոխութիւն մը կատարելու։ Դժուարութիւնները կ'արմատանան սա՛ իրողութեան մէջ թէ Միացեալ Նահանգաց վարչութեան մէջ իրաւաբանական կեանքին հիմնական կանոնները ա՛յնքան անփոփոխելի կերպով ամրացած կը թուին որ այս օրինական ձեւակերպութիւնները ներկայիս պէտքերուն հետ համաձայնեցնելու մէջ մի փոքր վարչութեան ամբողջութեան դէմ ոճիր մը կը նկատուի Աւանդութեան նախանձայոյզ ախոյեաններուն կողմէ։

Այսպէս Երդուեալներու դատական հղանակը կը հիմնուի 1789թ. ամերիկեան վարչական օրէնքին Երդ. Յօդուածին տրամադրութեան վրայ։ Օրէնքին այս տրամադրութիւնը ո և է ոճիրով ամբաստանուածի մը կը չնորհէ արագ և հրապարակային դատավարութիւն մը Երդուեալներու անկողմնակալ մարմնի մը առջև ա՛յն Նահանգին մէջ, որուն սահմաններուն վրայ կատարուած է ոճիրը։ Ասկէց զատ իրաւունք կ'ներշիւաւորէ անոր վկաներ բերել իր պաշտպանութեան համար և անոնց հետ դէմ առ դէմ կենալ անոնց վկայութեան միջոցին։ Նիւ Եորք Նահանգին պատժական դատավարութեան կարգադրութիւնը վարչական այս կանոններէն ոչինչ փոխեց։ Կանոններուն ուղղութիւնը դատաւորին թողուած է, որուն իրաւասութիւնը անչափելի է։ Երդուեալներուն անմիջականութեան պատճառաւ անհետեւանք մնացած առաջին դատավարութենէն վերջ ընդհանուր ուշադրութիւն առաջ բերաւ ա՛յն եղանակը, որով դատաւորը քննեց նոր երդուեալներուն անկողմնակալութեան ատիճանը և գործադրեց զայն։ Երեք շաբաթէ աւելի տեւեց մեր ըմբռնումներուն համեմատ ծաղրելի եղող այդ խիստ քննութիւնը, որուն ենթարկուեցան ընտրելիները դէմ առ դէմ, առանձին հարցումներով, անոնց բարոյական և իրաւական համոզումներուն մասին կարծիք գոյացնելու նպատակաւ։ Բնական է թէ անոնցմէ իւրաքանչիւրը կուշտ ու կուռ ծիծաղով մը հեռացաւ, երբ իբրև նախապայմանեալ կը մերժուէր դատախազ կամ ամբաստանեալ կողմէն և կամ դատաւորէն։ Արդարեւ հանրային գայթակղութիւնը ոչ համարուեցաւ սա պարագան որ առաջին դատավարութեան միջոցին երկու կողմերէն կանչուած յիմարաբոյժ մասնագէտներուն տուած վկայութիւնները բանի մը չծառայեց, մինչդեռ ամերիկեան վարչային օրէնքին մէջ ամբաստանող ու արդարացնող կողմերուն լիազօր իրաւասութիւն տրուած է իրենց վկաները և մասնագէտները ներկայացնելու։ Այս ցաւալի երեւոյթին ազդեցութեան տակ Մրացեալ Նահանգաց իրաւագէտներէն ոմանք իրաւամբ դիտել տուին թէ բժշկական մասնաւոր գիտութիւնը դատական խնդիրներու մասին ապարդիւն կը մնայ, եթէ դատի ենթարկուած անձերուն ձեռքէն չառնուի իրենց ուզածին պէս իրենց մասնագէտները ընտրելու իրաւունքը։ Հաստատուեցաւ որ Երդուեալներ նշանաւոր մասնագէտներու հակասական կարծիքներուն այլևս կարեւորութիւն չտուին երբ տեսնուեցաւ որ իւրաքանչիւր մասնագէտ առաջ կը քշէ զինքը ընտրող կողմին տեսակէտը, առանց բուն առարկային վրայ անկողմնակալ հայացք մը արձակելու։ Երկու կողմերը իրաւունք ունին իրենց վկաներուն և մասնագէտներուն ով ըլլալը իմանալու, անոնց կարծիքը խուզարկելու, և այս քննութեան համեմատ հաղորդելու անոնց իրենց ապացոյցները կամ հրահանգները։ Աւելորդ է յիշատակել թէ միլիոնատէրներուն վարած դատավարութեանց մէջ կը յանձնարարուի մասնագէտներուն կարելի եղածին չափ առաջ քշել զիրենք ընտրողներուն շահերը։ Այս կաշառակերութիւնը այն ատեն միայն կրնայ խաբանուիլ, երբ եւրոպական դրութեամբ դատարանը ինք ի պաշտօնէ մասնագէտ և կարծիք հաւաքէ այնպիսի խնդիրներու վրայ, որոնք գիտական հարցերու կը վերաբերին։ Զեռնհաս կողմերէ առաջարկուած է նշանաւոր յիմար պոյծներէ մնայուն յանձնաժողով մը կազմել, դատախազ և ամբաստանեալ կողմերուն ասնձարձակ ազատութիւնը խափանելու համար։

Դատավարական գործերու առթիւ այնպիսի բժշկական մնայուն յանձնաժողով մը իր տրամադրութեան տակ ունենալով պատժական դատաւորը, երկրորդ դատավարութեան անգամ պէտք չէր մնար, և Թոյի գործը արագ վախճան մը կը ստանար։ Բայց ներկայ ամերիկեան Երդուեալներու ատեանին կազմութեան և պայմաններուն նայելով, դատի մը արագութիւնը պարզ հեգնութիւն մը ըլլալ կը թուի։ Երկու կողմերէն, թէ՛ ամբաստանեալին եռանդուն փաստաբանէն և թէ ընդհանուր դատախազ Ճէրօմի կողմէ, առաջին անվերջանալի և բազմաձախս դատավարութեան անհետեւանք մնալէն վերջ, նոյն ձեւակերպութիւնները կրկնուեցան։ Ասկէց զատ ընդհանուր դատախազը միայն մնացած էր հին դատէն, դատաւորն ու փաստաբանները փոխուեցան։ Ինչպէս ըլլա պաշտպանական դատաւորին տեղ, որ իրեն պարտաւորութիւն կը համարէր կրճատել երկու կողմերուն նպատակաւոր պահանջումները և քմայքները, այս անգամ եկաւ Տաուլինկ, բարձր դասու ընկերութեան մէջ յանախող իրաւագէտ մը, որ սակայն սա՛ մեծ առաւելութիւնը ունեցաւ որ ջանաց կանխաբերկու կողմերուն երկայնաբանութիւնները արգիլել, սկիզբէն յայտարարելով իր այս բաղձանքը, Երդուեալներու կազմութեան միջոցին։ Բայց ամբաստանեալին համար վճռական ամենամեծ նշանակութիւն ունեցող պարագան իր փաստաբանին անձին փոփոխութիւնը եղաւ։ Փոխանակ Բալիֆորնիացի փաստաբանին, Տէյմսի, որ Նիւ Եորք Նահանգին պատժական օրէնքին այնքան խելամուտ չէր, և մինչեւ իսկ փորձեց Թոյը արդարացնելու համար տեսակ մը մտաւոր հիւանդութիւն առաջ քշել, ամերիկեան մտագարութիւն անունով, Թոյի ընտանիքին կողմէն փաստաբան ընտրուեցաւ Մարթին Լիթլթըն, որ հակառակ իր երիտասարդութեան — տակաւին 36 տարեկան է, — արտասովոր համբաւ չունի է իրաւագիտական շրջանակներուն մէջ։ Լիթլթըն քանիցս իրրեւ նահանգային ներկայացուցիչ յաջողութեամբ գործած էր Նիւ Եորքի առեւտրական և ճարտարարուեստական ընկերակցութեանց և պատժական դատերու ատեն, և նկատուած է իբրեւ մասնագէտ իրաւաբան և գրող։ Իր գլխաւոր արժանիքը այսինքն զօրութիւնը կը կայանայ բացայայտութեան և հիմնական փաստաբերութեան մէջ, որ առանց հոետորական սեթեւեթներու կը կապէ ու կը համոզէ։ Բոլորին զարմանքը գրաւեց ա՛յն եղանակը, որով Լիթլթըն գիտցաւ վկաներէն առնել ինչ որ անհրաժեշտ էր իր յաղողութեան համար։ Իր կողմէ Իվլին Նէսպիթի ուղղուած հարցումները ամենակարեւոր կէտերու մէջ ճիշդ իր փափաքած յաջողութիւնը ունեցաւ։

Փաստաբան Լիթլթըն մասնաւորապէս իր ճիգերը կեդրոնացուց սա կէտին վրայ թէ ի՞նչպէս ապացուցանել իր պաշտպանեալին մտաւոր անկանոնութիւնը վկաներուն յայտարարութիւններով, և Երդուեալներուն թողուց համոզում գոյացնել ոճիրին գործադրութեան պահուն Թոյի մտաւոր վիճակին վրայ։ Նոյն իսկ Թոյի ամէնէն մտաւոր անձերէն, նախ և առաջ անոր կինը, իբրեւ վկայ բերաւ, որ իր ամուսինին մտաւոր անհաւասարակշռութեան ապացոյցները բարդեց, ինչպէս նաեւ մայրը մինչեւ իսկ անոր երախայական օրերէն սկսեալ։ Փաստաբանին յաջողութեան պակը եղաւ այդ կինը, որ երբ նկարագրեց ա՛յն յուսահատութիւնը որուն մէջ կը գտնուէր իր երբեմնի սիրականը, իրմէ (Իվլին Նէսպիթէ) իմանալով Սթանֆօրտ Հուայթի զեղծագործութիւնը, և յետոյ զանազան ճարտար հարցումներով Մր. Լիթլթըն յաջողեցաւ խոր տպաւորութեան տակ ձգել Երդուեալները, մանաւանդ երբ յիշեց Թոյի քանիցս ամենասպան ըլլալու փորձերը, դեղեր առնելով, որոնց նշանները մինչեւ այսօր կ'երեւնան անոր դէմքին վրայ։

Թոյի դատավարութեան եղանակը եւրոպական դատարաններուն կ'ընծայէ քաւական նիւթեր իրաւաբանական նրկատողութեան համար։ Նախ վկաներուն մասրամասն յայտարարութիւնները և փաստաբանին կողմէ անոնց պարտաւորիլը պատասխանելու ամէն հարցումի, մեծ առաւելութիւն մը կը համարուի ո և է դատավարութեան համար։ Փաստաբանին տրուած կարեալ ազատութիւնը մանաւանդ ուշադրաւ պարագայ մըն է, բոլոր հարցումները ուղղածին և կրցածին պէս կ'ընէ, կը խօսի, կը հարցնէ երկար ժամերով, և դատաւորին պարտքն է մտիկ ընել ամենայն համբերութեամբ, եւ դիտելի է որ Մր. Տաուլինկ շատ քիչ անգամ կը միջամտէր, որպէս զի երդուեալներուն դատողութիւնը չի պղտորի իր հարցումներէն և միջամտութիւններէն։

Այս տեսակէտով հիանալի առաւելութիւններ ունի ամերիկեան դատավարութեան եղանակը, միայն, ինչպէս վերը բացատրեցինք, ունի նաև իր ակներեւ թերութիւնները, որոնց մասին արդէն երկրին մէջ բարեփոխութեան պէտք մը զգացուած է։

(Նայէ Ֆրայի Բրեսսկ)

ԻՆՉ ԿԸ ՓԱՓԱՔԻՒ ՈՐ ԸԼԼԱՆ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԿԻՆԵՐԸ.—

Զուիցերական Թերթ մը, Դրական Շաբաթաթերթը այս դժուարին հարցումը ուղղած է կարգ մը ֆրանսացի գրագէտներու։ Պատասխաններէն ոմանք աւելի խորհրդաւոր են։ Զոր օրինակ, Մ. Ֆաղէ «կը փափաքի որ այսօրուան կիները վաղուան կիներուն պէս ըլլան»։ բաղձանք մը, որ խորին յուսահատութիւն մը կ'ենթադրէ այսօրուան կնոջ մասին, կամ ալ աւելի խորին անվստահութիւն մը ներկայ կիներուն քոյրերուն մասին, որոնք ապագային կին պիտի ըլլան։ Մ. Ռընէ Պասէն կը յուսայ թէ «այսօրուան կինը պիտի շարունակէ աղօթել, երիկ մարդոց համար», ինչ որ անշուշտ խնարհ կարծիք մը ենթադրել կուտայ արական սեռին նկատմամբ։ Մ. Հանրի տը Ռէյնիէ խնդիրը աւելի լրջօրէն կառնէ. «Ինչ կրնամ փափաքիլ այսօրուան կնոջ համար», կը գրէ. «Այն բանը որ անոր ժառանգութիւնն էր երեկ և միշտ—սէր։»

Մրեւնոյն ատեն քանի մը տիկիններու ալ հարցուած էր թէ «Ինչ կը փափաքին որ ըլլայ վաղուան մարդը։» Պատասխաններէն ոմանք փաղաքշական չեն։ «Ծիր» ծածկանունին տակ թաքչող նշանաւոր կին գրողը կը փափաքի որ «վաղուան մարդը ունենայ ֆիզիքական ու բարոյական քաջութիւն, որմէ կը թուի թէ զուրկ է բոլորովին»։ Բայց թերեւս ամէնէն յարմարը՝ պատասխանն է այն անանուն բարեկամուհիին, որ երիկ մարդուն համար «յարատեւութիւն» կը փափաքի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ. ՀՐԱՊԱՐԱԿ

(Յունվար 23 Զորեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին հերմակ	օքան	50 —
Երկրորդ »	»	48 —
Խառն	»	47 —
Ջավտարը	»	45 46
Կարծր առաջին	»	53 54
Կարծր միջին	»	50 — 51
Կարծր բաւական	»	49 —

Այսօր 5 մոտոն Անուանական գրքի ժամանակ

ԱԼԻՒՐ Ղրշ

Տեղական գրամ Ա. պարզ		98
» » Բ »		96

ՔՍՓ

Օքան 24 փութ

ԳԱՐԻ

Դանուբ	քիլէն	17½—19
Բաւմէլի և Մերսին	»	17½—18

ՔՐՈՆԻԿ

ԿԱՅՍ. ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Կայսրը բարեհաճած է հետեւեալ ատիճաններն ու պատուանշանները շնորհել Առաջնորդներու, առաջնորդական տեղապահներու և այլ և այլ նահանգներու Գաւառ. Ծողովներու անդամակցող հայ երեւելիներու։

Միւթէֆայիզի ատիճան՝ Վանայ նահանգային Ժողովին անդամ Պետրոս էֆ. Գափամաճեանի, Պրուսայի նահանգին Վերաքննիչ Ատեանին անդամ Գրիգորիս էֆ. Մկրտիչեանի, Ատանայի նահանգին Վերաքննիչ Ատեանի անդամ Դաւիթ էֆ. Ուրֆեանի, Իզմիրի թաղապետական բժիշկ Գրիգոր էֆ. Ճէրահեանի։ Սանջէի ատիճան՝ Էնկիւրիի նահանգային Ժողովի անդամ Օնիկ էֆ. Մինաքճեանի, Ատաբազարի Իտարէի Ժողովի անդամ Արթին էֆ. Թօմպուլեանի, Էրզրումի նահանգին Վերաքննիչ Ատեանի անդամ Մարտիրոս էֆ. Խաչֆեան, Մարաշի նահանգային Ժողովի անդամ Նազարէթ էֆ. Պիլէզիկճեանի։ Գ. կարգի Մէճիտիէ՝ Սվազի առաջնորդ Տ. Թորգոմ Ծ. Վրդ.ի, Ամասիայի առաջն. տեղապահ Տ. Սահակ Ծ. Վրդ.ի, Արաբկիրի առաջն. տեղապահ Տ. Մեհրուժան Վրդ.ի, Թոքատի առաջնորդ. տեղապահ Տ. Արտաւազդ Վրդ.ի, Բէօթահիայի առաջն. տեղապահ Տ. Երուանդ Վրդ.ի, Պայբուրթի առաջն. տեղապահ Տ. Գէորգ Ծ. Վրդ.ի, Պալքէսէրի առաջն. տեղապահ Տ. Կարապետ Ծ. Վրդ.ի, Մարաշի առաջնորդ Տ. Կորիւն Վրդ.ի, և Պանտրմայի երեւելիներէն Մատթէոս էֆ. Արզումանեան և Տօնտիկեան Ցարութիւն էֆ.ի։ Զերմապէս կը խնդակցինք բոլոր շնորհակալներուն։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ Նոր Տարիի և Ս. Ծննդեան առթիւ դադարէ մը ետք, երէկ իր նիստը կազմեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տիրան պէյ Աշնանի։ Օգին սաստկութեան պատճառաւ անդամոց մեծամասնութիւնը բացակայ էր։ Կրօն. Ժողովէն ներկայ էին Տ. Գրիգորիս արքեպս. Յովհաննէսեան, Տ. Գրիգորիս վրդ. Պալաեան, Տ. Սահակ Ա. քհ. Տ. Սարգսեան, Տ. Միքայէլ Աշճեան և Տ. Գրիգոր Ճէպէճեան քհնյ.։ Իսկ Քաղ. Ժողովէն ներկայ էին Տիրան պէյ Աշնան, Տօքթ. Տիգրան պէյ Աճէմեան, Մկրտիչ էֆ. Ասատեան և Վահան պէյ Սուրէնեան։

1. Վարչական նախորդ տնօրինութեամբ Երուսաղէմի վանուց հաշիւներուն նախքննութիւնը յանձնուած էր Քաղ. Ժողովոյ Վեմ. ատենապետներուն։

Ժողովը այս անգամ ևս որոշեց որ կրօն. Ժողովոյ ատենապետներն ալ մասնակցին այս աշխատութեան և ատենապետաց դիւանը ստանայ նաև նախորդ եղեւմտից տեսչին բացատրութիւնները, ինչ ինչ դրամական և հաշուական խնդրոց վրայ և կատարելով հարկ եղած նախքննութիւնը, արդիւնքը Ժողովին տեղեկագրէ իր եզրակացութեամբը։

2. Սրբազան Նախագահը Ժողովին նախորդ որոշման համաձայն ուսումնասիրած ըլալով Երուսաղէմի վանուց վերաքննեալ կանոնագրի ծրագիրը, արդիւնքը ներկայեց տեղեկագրով մը, որ կը վերաբերէր նոր կանոնագրին տրամադրութիւնները, բաղդատելով նախորդ կանոնագրերուն հետ և ինչ ինչ լրացուցիչ յաւելումներ ու փոփոխումներ կ'առաջարկէր, յանձնարարելով վաւերացնել ու հաստատել նոյն կանոնագիրը և պայմանաժամ դնելով մէկ տարի՝ հրատիրել Երուսաղէմի Միաբանական Ժողովը, ի նկատի առնելու այն կէտերը, զորս կեդր. Վարչութիւնը յարմար կը դատէ յաւելել կանոնագրին մէջ և իր տեսութիւններն ալ միացնելով լրացնել կանոնագրին խմբագրութիւնը և մատուցանել կեդրոնին, որպէս զի հաստատուի տասնամեայ պայմանաժամով, յառաջիկայն մատուցուելու պայմանաձեւնասս Ժողովին վաւերացման։

Խառն Ժողովը ընդունեց Ս. Նախագահին քանաձեւն և առաջարկուած պայմաններով հաստատեց կանոնագիրը։

ԱԶԳ. ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութիւնը նախապէս տրուած որոշման մը համաձայն, վաղը պիտի կազմէ իր շաբաթական նիստը։

Տ. ՂԵՒՈՆԴ Ծ. Վրդ. Մագուտեան երէկուան Խառն Ժողովին զրկած գրութեամբ մը կը խնդրէր որ, վարչութեան պատուիրակաց միջոցաւ, Երուսաղէմի մէջ կարգուած քննիչ յանձնաժողովոյ կողմէ իր բացակայութեանը կատարուած քննութեանց և մատուցուած տեղեկագրերու պատճէններն իրեն հաղորդուին, որպէս զի ըստ այնմ ինքն՝ ալ պարզէ իր տեսութիւնները և տայ հարկ եղած բացատրութիւնները։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷՆ կը գրեն թէ վանքին դպիրներէն Մարգուանցի Յովհաննէս, իր ընթացքին համար որոշուած է վտարել վանքէն, բայց մէկ քանի միաբաններ կ'ուզեն պաշտպանել զայն։

ԱՐԱՄ ԷՖ. Գարակէօղանի, Հիւանդանոցի հասոյթներու Ցանձնաժողովոյ անդամակցութենէն տուած հրաժարականը, Հոգաբարձութիւնը իր վազուան նստին մէջ նկատողութեան առնելով պիտի որոշէ մերժել և խնդրել որ հանի ստանձնել իր ձեռնհասութեան վստահուած պաշտօնը։

Ի ՆՊԱՍՏ Ազգ. Հիւանդանոցի տարուելիք տարեկան նուագահանդէսին արտօնութիւնը խնդրած է Հոգաբարձութիւնը, պատկանեալ իշխանութենէն։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ Խնամակալութիւնը հրաւիրուած է այս առտու նիստ գումարել Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ, Ն. Ամենապատուութեան ընակարանին մէջ։

Տ. ՍԵՐՈՎԲԷ Վրդ. Սամուէլեան, Պաղտատի Պատր. փոխանորդ, երէկ անձամբ Խառն Ժողովին ներկայացուց ընդարձակ տեղեկագիր մը՝ որով բացատրութիւններ կու տայ իր վիճակին եկեղեցական, վարչական և կրթական գործերու նկատմամբ։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ Առաջնորդ Տ. Թորգոմ Ծ. Վրդ. խնդրած է Պատրիարքարանէ որ պատարագի եկմաեան միաձայն եղանակէն ձայնագրուած օրինակ մը իրեն զրկուի, որպէս զի սորվեցնել տայ տեղւոյն Դպրաց դասուն։

ԿԷՍԻԿ Փ ՀՆԱՑԻ Ս. Յովհաննէս Ե. կեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը երկու պաշտօնագրեր ուղղած է Մայր եկեղեցւոյ երաժշտապետ Գրիգոր էֆ. Մէհտերեանի և Տնօրէն Խորհրդոյ՝ հրաւիրելով Դպրաց Դասը եկմաեան եռաձայն պատարագը երգելու առաջիկայ կիրակի Ս. եկեղեցւոյն մէջ։ Այս առթիւ Ս. Պատրիարք Հոր մանաւոր արտօնութիւնը ստանալու համար դիմում եղած է։

ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ Դպրաց Դասուն Տնօրէն Խորհուրդին պաշտօնավարութեան եռամեայ շրջանը աւարտած ըլլալով՝ հաւաքական հրաժարական մը ղրկած էր Ս. Պատրիարք Հօր, որուն փոխարէն նոր ընտրութիւն կատարելու համար պաշտօնական հրահանգը եկած էր. բայց Ժողովը ներքին ինչ ինչ նկատումներով խնդրած է դպրապետէն որ մինչեւ Ս. Զատիկ շարունակէ Տնօրէն Խորհուրդը իր պաշտօնը։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ Առաջնորդ Տ. Սահակ Արքեպս. Յովակիմեան որոշած էր անցեալ կիրակի կատարել Օվանդի մէջ քահանայական օծումներ, սակայն ընծայացուներէն մէկուն՝ Բարձրագոյն վարժարանի Թուրքերէնի ուսուցիչ Գրիգոր էֆ.ի, տկարութեան պատճառաւ յաջորդ շաբթուան յետաձգուեցաւ։

Նիկոմիդիոյ վարժարանին վերաշինութեան համար Թաղ. Խորհուրդը ուրբաթ և շաբաթ օրերը նիստ գումարելով որոշեց հանգանակութիւն մը բանալով հայթայթել հարկ եղած գումարը։

ՄՆԱԿԵԱՆ թաաերախումբը, Տարտանէլէն, Խմբագրութեանս միջոցաւ Զափրատեան ընտանիքին ի նպաստ ղրկած է 80 ղրշ. զոր յանձնեցինք Այրի Տիկին Զափրատեանի։

ԱԶԳ. ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ.— Հանգուցեալ Զարուհի Եուսուֆեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղշ. նուիրած է Հիւանդանոցին Օր. Վերգինէ Օ. Պաղտասարեան ի Բարիզ։

*** Ի Ֆիլիպէ հանգ. Տիկին Վասիլուհի Ռայիի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 60 ղշ. նուիրած են Տէր և Տիկին Ապրօ Շատան։

ՊՎԼԸՐԷՍԻՐ-ՊԱՆՏՐՄԱ ՄԻԱՑԵԱԼ ՎԻՃԱԿՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ.— Գրեթէ երկու հարիւր տարի առաջ, Պանտրմա Պրուսայի վիճակէն բաժնուած՝ առանձին առաջնորդութիւն մը կազմած և թեմագլուխ ճանչցուած էր։ Սակայն, թուականէս 50—60 տարի առաջ, Եղեսեան Յովհաննէս Եպիսկոպոսի օրով, թեմագլուխը փոխադրուած էր ի Պալքէսէր։ Պանտրմայի առաջնորդական այս տնօրինութեան չի համակերպելով՝ տարիներով զբաղեցուցած էին Պատրիարքարանը, պահանջելով ըստ առաջնոյն Պանտրման ճանչնալ իրր թեմագլուխ։ Եկող գացող բոլոր Առաջնորդները չէին կրցած լուծել այս թեմագլուխի խնդիրը։

Ուրախ ենք յայտարարելու թէ՝ վիճակին Առաջն. Տեղապահ Տ. Կարապետ Ծ. Վրդ. Մազլումեան, իր երկու տարուան պաշտօնավարութեան միջոցին յաջողած է դժուարութիւնները հարթել և անկեղծ կորովամտութեամբ գործի ձեռնարկելով՝ Պատրիարքական տնօրինութեամբ, Հոկտ. ամսոյ վերջերը Պանտրմայի գաւառական ժողովի ընտրութեան միջամուխ եղած է. և քուէներու ստուար մեծամասնութեամբ Գաւառական ժողովոյ անդամ ընտրուած են.

Տեարք՝ Աւետիս Կէլիպօլեան, Կարապետ Կոստիկեան, Յովհաննէս Լուսթագեան, Գրիգոր Հոտոիկեան, Գրիգոր Զիլինկիրեան, Նազարէթ Ճամճեան, Պետրոս Տուտի Փափազեան, Կարապետ Պասմաճեան, Յարութիւն Հաճի Պողոսեան, Կարապետ Պասմաճեան, Կարապետ Ուզունեան, Նիկողոս Փանոսեան, Նազարէթ Սէլէոգեան, իսկ Դեկտ. ամսուն Պ.ալքէսիրի մէջ բնտրութեան ձեռնարկելով՝ շնորհաւորելի յաջողութեամբ կրցած է այս գործը ի գլուխ հանել։ Պալքէսիրի մէջ Գաւառական ժողովոյ անդամ ընդրուած են. Տեարք՝ Պետրոս Պասմաճեան, Մ. Մկրտիչ Վիրանեան, Գէորգ Գուշեան, Յովհաննէս Նաւասարդեան, Մ. Յակոբ Արապեան, Թագւոր Տատուբեան, Դաւիթ Աստուրեան, Մ. Յակոբ Գայլեան, Կոզմա Սիրականեան, Յովհաննէս Մուրթաֆեան, Դաւիթ Ալիքսանեան։ Այս ընտրութիւններու ժամրաման տեղեկագիրը արդէն ղրկուած ըլլալով Ամեն. Պատրիարք Սրբազան Հօր, յուսով ենք թէ պիտի վաւերացուին և այսպէս միանգամ ընդ միշտ պիտի վերնան թեմագլուխի վէճերը, շնորհիւ արդի Տեղապահ Ս. Հօր որ գործունեայ և անձնուէր Առաջնորդի մը ամէն բարեմասնութիւններով օժտուած տիպար եկեղեցական մըն է։

Մ.

ԳՈՒՄ ԳԱԲՈՒԻ Աղքատախնամքն ամանորի և Ս. Ծննդեան առթիւ եղած նուիրատուութեանց ցանկին շարունակութիւնը.— Տիարք՝ Յարութիւն Սիմոնեան, Միհրան Տէր Ահարոնեան, Արշակ Խնդիրեան, Սիմոն Գազանճեան, Տօքթ. Ատիլեան, Յակոբ Սերգոյեան և որդի, Գէորգ Խորոյեան, Գրիգոր Մէհտէրեան, Միհրդատ Համբարձումեան, Յակոբ Սիմոնեան և որդի, Անտոն Զէքիճեան, Մկրտիչ Մէլիքեան, Յակոբ Մօրուքեան, Նպարավաճառ Բարաեանիրուլ, Սիմոն Հանչէր, Յովհաննէս Թէլլալեան, Ոսմն, Արմենակ Խնձէեան, Սամփան Հալաճեան, Կարապետ Սօլախեան, Սարգիս Պարսամեան, Մկրտիչ Ճիրմէճեան, Մաքսուտ Սէֆերեան, Սարգիս Բէչկէկեան, Օնիկ Կիւլմէզեան, Վահան Հիսարլեան, Խաչիկ Բիսսեան, Ն. և Կ. Սահակեան եղբարք, Մկրտիչ Գայրքճեան, Յակոբ Ատիլեան, Յարութիւն Աբրամարկոսեան, Յարութիւն Անդրէասեան, Սեպուհ Ալեքսանեան, Յովհ. Էֆիրզէեան, Զենոբ Եէմէնիճեան, Կարապետ Բամպուքճեան։ Յակոբ Գէրբեան, Միհրան Էքլէքեան, Նազարէթ Հէքալեթեան, Գէորգ Ալիքսանեան, Պողոս Մախոխեան, Սարգիս Տիլսիզեան, Սարգիս Թէլիֆեան, Գասապեան եղբարք, Սերոբէ Թագւորեան. Յովհ. Հայրապետեան, Կարապետ Փափազեան, Բարսեղ Քէչիչեան, Կիւմիւշեան, Կարապետ Կիւմիւշկէրտան, Յակոբ Անթիքճեան, Պետրոս Քէրէստէճեան, Ստեփան Ադամեան, Կարապետ Մագալեան. Միհրան Գայրքճեան, Կարապետ Սօլախեան, Մկրտիչ Փափազեան, Անթոնեան Գալանեան, Փէչլիվանեան եղբարք, Նազար Ցարութիւնեան (բաղնեպան), Տ. Իսկուհի Էքսէրճեան՝ ի յիշատակ իր ամուսնոյն, Լեւոն Կիւմիւշեան, Նշան Ազարեան, Պետրոս Անդրանիկեան, Նշան Տէր Անդրէասեան՝ 20ական։ Ոսմն Մանգուսմի խմբագրութեան ձեռամբ, Մանուկ Վանլրեան, ոսմն, Ալպոյաճեան Արշակ, Ղազարոս և Փաճիրմէճեան, Կպեռնիկ Խաչատուրեան, Տիրան Այվատեան, Սարգիս Սիսսեան, Լեւոն Աճէմեան, Ներսէս Կիլիկեան, Ֆրէնկեան Յարութիւն, ոսմն, Վահան Շահնազարեան, Դանիկ Զուլֆեան, Սարգիս Ցնծալեան, Արշակ Ճամպազեան, Յարութիւն Գուլյուճեան, Արշակ Ստեփանեան, Ղազարոս Գալայճեան, Մանուկ Զէնեիրճեան, Ներսէս Բարմաքսըզեան, Նիկոլեան եղբարք, Ռափայէլ Կարապետեան, Գրիգոր Գուլյուճեան, Գրիգոր Պետրոսեան, Մէջտուճեան եղբարք, Կարապետ Զամուրճեան, Այիքսան Գաղանճեան, Բիւզանդ Շիշմանեան, Բերոբէ Դադարեան, Վարդան Օհանեան, Գարեգին Գիլէնանեան, Արապեան եղբարք, Սարգիս Այճեան, Գէորգ Աճէմեան, Աստիկ Էքմէքճեան, Պարսամ Պարսամեան, Աբգար Տէրտէրեան, Տագէս Պէրպէրեան, Յակոբ Զամպաքեան, Կ. Վարդանեան, Գէորգ Սաղրեան, Դաւիթ Արապեան, Սարգիս Կարապետեան, Վահրամ Հաճեան, Օր. Բերուզ Բամպուքճեան, Հմայեակ Ուռնճեան, Գէորգ Յովակիմեան, Սուքիաս Բէչիզեան, Աւետիս Բէչմէճեան, Գէորգ Մազմանեան, Լեւոն Եղիազեան, Երուանդ Շիշմանեան, Գառնիկ Ռոկիեան, Յակոբ Ռափայէլեան, Աւետիս Ալէչեան, Յարութիւն Սահակեան, Գառնիկ Սրճաճեան, Հայկուհի Տէմիրճեան, Յակոբ Գանթարճեան, Նաթիզ Գարագաշեան, Շահին Նիզամեան, ոսմն, Արմենակ Գարիպեան, Սեղբոս Պիւքիւճեան, Յարութիւն Տ. Եփրիմեան Եփրիմեան, Բարսեղ Քէչեանեան, Կարապետ Էճէեան, Գ. Մարի Ֆէսճեան, Մաքսուտ Գարրիէլեան, Մարկոս Պէչիրեան, Հայկ Աէտէֆճեան, Տ.Քթ. Օ. Գոփամաճեան, Արամ Մէջ-

լիքեան, Յակոբ Նոտար, Յակոբ Բօթուքեան, Արտաշ Յակոբեան, Ղազարոս Մորգեան, Մամաս Այվազեան, Օհան, Սարգիս Մէլիքեան, Յակոբ Ճէզվէճեան, Պատուելի Գրիգորեան, Վիչէն Մինասեան, Պետրոս Նիկողոսեան, Թաշճեան, Յովհ. Աբիկեան, Պողոս Ադամեան, Եավրուեան և Գազազեան, Մելքոնեան, Թիմէնեան, Արիս Գրիգորեան, Պողոս Յովնանեան, Ս. Պողոսեան, Պողոս Ալպոյաճեան, Յովհաննէս Էմէրեան, Նշան Զամիչեան, Յովնան Մաքասի, Դանիել Տ. Միքայէլեան, Կ. Պարոնեան, Օնիկ Փէշտըմալճեան, Օնիկ Զիլինկիրեան, Վահրամ Ասատուրեան, Յովհ. Գարիպեան, Ռուբէն Վարդանեան, Կարապետ և Երուանդ Էգնաեան, Թադէոս Ցաղլըեան, Արտաշէս Իլվանեան, Վարդան Յակոբեան, Դաւոնիկ Գավաֆեան, Հմայեակ Մընալլեան, Մկրտիչ Բամպուքեան, Լեւոն Բամպուքեան, Գալուստ Եէկէնեան, Միսաք Գոչունեան, Յովհ. Ազնաուորեան, Մկրտիչ Կարապետեան, Մկրտիչ Գաբրիէլեան, Նշան Յակոբեան, Լեւոն Կրճիկեան, Պողոս Բամպուքճեան, Տիկ. Աղաւնի Փափազեան, Թորոս Զօպանեան, Յովհ. Մոստիչեան, Յարութիւն Ստեփանեան, Մաքսուտ Փափազեան, Կարապետ Պոյաճեան, Մարգար Պէզազեան, Եղիա Կիւրճեան, Գաբրիէլ Գերձակեան, Յակիմ Պողոսեան՝ 10ական դրուշ։

(Շարունակելի)

ԱՄԱՆՈՐԻ ՀԱՆԴԷՍ
ՊԱՆՏՐՄԱՑԻ ՄԷՋ

Նոր տարւոյ առթիւ Մանկապարտէզի հանդէս մը կատարուեցաւ, Պանտըրմայի աղջկանց վարժարանին ընդարձակ սրահին մէջ, որուն կը նախագահէր Առաջն. Տեղապահ հայրը. ներկայ էին նաև հաքիմ էֆ.ն Մալ միւտիւրին և այլ կառավարական պաշտօնեաներ։

Հանդէսը սկսաւ Համիտիյէ քայլերգով, զոր դաշնակի վրայ ածեց Օր. Մանոնիկ Հոտտիկեան։ Յետոյ Մանկապարտէզի փոքրիկները, թուով 120՝ սիրուն տրամախօսութիւններ և ոտանաւորներ արտասանեցին, որոնք ծափերու արժանացան ներկաներէն։

Հաքիմ էֆ.ն, գրաւոր բանախօսութեամբ մը իր խնդակցութիւնը յայտնեց Մանկապարտէզի փոքրիկներուն յառաջդիմութեան համար և բարեմաղթութիւններ ըրաւ Նորին Կայսերական Վեհափառութեան թանկագին կենաց համար։

Տեղապահ Հայր սուրբը թուրքերէն լեզուով բանախօսելով՝ շնորհակալութիւն յայտնեց կառավարական պաշտօնեաներուն, կրթագիր մանչասիրին, և մանաւանդ Տիկնանց Ինամակալութեան, և բարեմաղթութիւններով փակեց, ուրկէ 20 օսմ. ոսկիի հասոյթ մը գոյացաւ։

ՄԱՀ

Պարտիզակցի Ջրավաճառ և լօքուսմավաճառ հանրածանօթ Սարգիս աղա Այէվեան, որ բաւական ատենէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր, իր մահկանացուն կնքեց անցած օր, խոր վիշտի մատնելով իր ընտանիքը։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ բարեկամներու և ազգականներու ներկայութեան և թաղուեցաւ Պալըքլըի Ազգ. գերեզմանատան մէջ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

5 Փետրվար 1908

Ֆրանսական 3%	96.72
Օսմանեան Միացեալ բաց.	97 05
» » գոց.	97.—
Երկաթուղի	181.25
Պանք Օթթօման	721.—
Պալիա Քարա Այտըն	464.—
Թրանսվալ	52.—
Ռիօ Թինթօ	1675.

ՏՈՔԹՈՐՈՒՀԻ
ՏԻԿԻՆ ՕՖԵԼԻԱ
ՆԵՐԿԱՐԱՐ-ԳԱՍԱՊԵԱՆ

Փորձ մանկաբարձ եւ մասնագէտ կանանց ու մանկանց հիւանդութեանց

Երկուշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը, ժամը 8-11 Զարշը-Դարբուի դեղարանս գտնուելով գիտական վերջին կատարելագործուած միջոցներով կը դարմանէ և կը բուժէ դիմող հիւանդները։

ԼԵՒՈՆ ԿԻՒՄԻՒՇԵԱՆ

Տոքթորուհին հաստատուած է Մաքրիքէօյ, Ճէվիզիլիք, թիւ 10 տունը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ.—Էվգաֆի նախարարութեան վարչ. Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ Գասսամի օգնական հաճի Մէհմէտ Բեամիլ էֆ.։

*** Գարասիի կառավարիչի օգն. անուանուեցաւ Լեմնոսի կառավարիչի նախկին օգնական Քոսսթանթէն էֆ.։ Կէվկիլի գայմագամի օգնական անուանուեցաւ Սելանիկի Իտատիէ վարժարանին չրջանաւարտներէն Թոմա էֆ.։

*** Երզրումի Ալաչկերտ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Նամըկվանի գայմագամ Հիլմի էֆ.։ Տիարպէքիրի Սեւերեկ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Կայս. Միւքիէի վարժարանին չրջանաւարտ և Նոյն կուսակալութեան հետեւորդ պաշտօնեայ Գասրի էֆ.։

*** Այտընի Ուրլա գաւառակին նախպանուանուեցաւ Քիրմասդիի նախորդ նախպ Հասան Հիւսնի էֆ.։ Էնկիւրիի Պալա գաւառակին նախպ անուանուեցաւ Մէհմէտ Թէվֆիգ էֆ.։ Սըվազի Էլուճարէ գաւառակին նախպ անուանուեցաւ Միրմիհեուսի նախորդ նախպ Իպրահիմ Հագգը էֆ.։ Ատանայի Մոթ գաւառակին նախպ անուանուեցաւ Մէհմէտ Էմին էֆ. և Խասա գաւառակին նախպ անուանուեցաւ Պէքիր Սամի էֆ.։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Բ. կարգի Օսմ. պատուանշան տրուեցաւ Կայս. անձնապահ զօրաբանակին պիտոյքներու ճիւղին Տնօրէն Թահսին էֆ.ի։ Գ. Օսմանիէ՝ թղթատարական ու հեռագրական պաշտօնեաներէն Հայտար պէյի։ Դ. Օսմանիէ Բեգրպուրկի օսմ. դեսպանատան քարտուղար Ճէմիլ պէյի։

*** Բ. Շէֆքաթի՝ Բ. զօրաբանակին հրամատար և Կայս. Թիկնապահ Ա. գիէրիգ Նասրը փաշայի կրտսեր քրոջ՝ Խատիչէ հանըմի,

*** Ազատարարի չքաղրամ քաղաքապետութեան ընդհանուր քննիչ Օսման էֆ.ի։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Ֆրանսայի Շնայտըր նաւարանին մէջ չինուած Մէրմէրիս, Սէս-էլ-Պահր և Օրսու թնդանօթակիրները, որոնք Տարտանէլ ժամանեցին, օսմ. իշխանութեանց յանձնուեցան, ի ներկայութեան նաւային միրլիվա Պուքնամ փաշայի։ Նոյն ժամանակները երկէ ժամը 3ին ժամանեցին Պոլիս։ Ծովային նախարար Հասան Բամի փաշա չոգեմակոյկով գնաց մարտանաւերը, որոնք մտան նաւահանգիստ և անցնելով կամուրջներէն խարխեցին Ոսկեղջիւրի մէջ։ Մէրմէրիս միւս երկուքէն աւելի խոշոր է, իսկ անունք ալ նմանն են ասկէց առաջ Պոլիս եկած Մալաթիա թնդանօթակիրին։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒՆՆԱՇԱՆ.—Սերպիական կառավարութիւնը հետեւեալ պատուանշանները տուաւ օսմ. պաշտօնատարներու։ Ձեռնակ Առծիւի մեծ խաչը՝ Կրթական նախարար Մուսթաֆա Հաշիմ փաշայի, Պետական Խորհուրդի նախագահ Հասան Ցէէմի փաշայի, Խարիճիէի առագ-քարտուղար Նուրի պէյի, Բ. Դրան իրաւագէտ-խորհրդական Հագգը պէյի և Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեանի։ Ս. Սաւայի մեծ-խաչը՝ Վեհ. Սուլթանին Բ. Թարգմանիչ և օտար ժամուլի դիւանին տեսուչ Հմայեակ էֆ. Սէֆէրեանի, Լիբանանի կառավարիչ Եուսուֆ փաշայի, Տիվանը Հիւմայունի Ա. Թարգմանիչ Տավուտ էֆ.ի, Մաքսային Խորհուրդին նախագահ Սիրէյա պէյի, Արտաքին գործոց առեւտրական դիւանին Տնօրէն Նիքոլաքի էֆ. Սկուրիտիի, Տիվանը Հիւմայունի Ա. Թարգմանիչի օգնական Իզզէթ պէյի, Խարիճէի հիւպատոսական դիւանին դեր-Տնօրէն Ապտուլլահ պէյ, Պետական Խորհուրդին անդամ Բէշէպ պէյ և Վիեննայի օսմ. դեսպանատան զինուորական կցորդ Մէհմէտ Շեւքրի փաշայի։ Ս. Սաւայի Բ. խաչը Խարիճէի դիւանական Տնօրէն Հասան պէյի, օտար ժամուլի դիւանին դեր-Տնօրէն Կրաթի էֆ.ի, խորհրդականներու դիւանին դեր-Տնօրէն Հրանտ պէյ Ապրօ, Խարիճէի հաշուակալութեան Տնօրէն Խալիլ էֆ.ի, խորհրդականներու սենեակին պետ Մուսթաֆա Շէքիպ պէյի, պաշտօնեաներու դիւանին Տնօրէն Ալի պէյի, թարգմանութեանց դիւանին դեր-Տնօրէն Ակեան պէյի ու Քոսթանթին էֆ.ի Կրթական նախարարութեան գրականութեան պետ՝ Թէօֆիլ Լէօպէլ էֆ.ի, Մաքսային վերատեսչութեան խորհրդականի օգնական Նազիմ պէյի, Պրուսէլի դեսպանատան խորհրդական Բաշիտ Սալահի պէյի, Պէլկրատի դեսպանատան խորհրդական Արսլան պէյի, Մաքսային Խորհուրդին անդամ Գասրի պէյի։ Ս. Սաւայի Գ. կարգը Խարիճէի պաշտօնաթղթերու դիւանին դեր-Տնօրէն Ասիմ պէյի, թարգման քարտուղար Սաատէթտին պէյի, Թղթակցութեանց դեր-Տնօրէն Հասան էֆ.ի, Նոյն դիւանին անդամ Սարտինքի պէյի, Տիգրան էֆ. Տէմիրճեանի և Համտի պէյի, Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդականներու օգնական Ֆուատ պէյի և Պողոս էֆ. Քէբէթճեանի, և ուրիշ պաշտօնատարներու։

Վեհ. ՍՈՒԼԹԱՆԸ իմանալով որ եպարքոսական նախկին խորհրդական հանգուցեալ Իսմայիլ էֆ.ի աղջկան՝ Նուրիէ հանըմը ապրուստին անբաւական կուգայ հանգստեան թոշակի սընտուկէն սահմանուած ամսականը, բարեհաճեցաւ հրամայել որ Եկմտական գանձէն ալ 620 ղրուշի ամսաթոշակ մը յատկացուի։

ՊԱՇԱՅԻՑ դեսպան Միրզա Ռիզա խան, Պոլիս վերադառնալուն առթիւ, առաջին թարգման Յովհաննէս խանի հետ, այցելութիւն տուաւ դեսպաններուն։

ԱՐՄՏԻՒՆԵՐԸ. – Առնուած լուրերու նայելով Կայս. երկիրներուն այս տարուան ցորենի բերքը առատ պիտի ըլլայ և թէ արդէն Պոլսոյ մէջ օտար երկիրներէ բերուած 120,000 պարկ ալիւր կայ. առջի օրը միայն Մարսիլիայէն 11,000 պարկ ալիւր բերուած են։ Երկաթուղի անցած տեղերը անցեալ տարուան բերքէն 1200 վագոն ցորեն կայ պտրաստ։ Հետեւաբար, այլ եւս հարկ մը չէ մնացած դուրսէն բերուած ալիւրները մաքսէ զերծ պահելու, վասն զի այդ բացառիկ պարագային չարունակութիւնը անհամապատասխան է կայս. երկիրներու առեւտրական ու երկրագործական շահերուն։ Գարիի արտածման արգելքին գալով, ատոր հետեւանքով տեղական բերքին, մանաւանդ գարիջուրի պատրաստութեան յատուկ գարիներու գիները իսկած են և օտար երկիրներունը կ'օգտուին։

ՊԱՐՍԻԿՆԵՐԸ Մուհարրէմի առթիւ առջի գիշերուընէ սկսան իրենց սուգի արարողութեանց՝ Վպիտէ, Վէզիր, Եալոզ և Թանպուրաքը խաներու մէջ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդի որոշմամբ, Սև Ծովու ռուսական նաւահանգիստներէն գալիք չոգենաւերը, ուղեւոր ունենան թէ ոչ, միայն բժշկական քննութեան ենթակայ պիտի ըլլան առողջապահական բժիշկ ունեցող Օսմ. նաւահանգիստներու մէջ։

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԹԱՆԴԱՐԱՆ. — Ջենովայս պաշտօնարանը տարեկան գումար մը յատկացուցած է Փողերանոցին մէջ հաստատուած դրամներու թանդարանին պակասները լրացնելու աւելի կատարելագործեալ վիճակի մը վերածելու համար։ Այս անգամ յարմար դատուած է ութսուն ոսկիի գնել Մէնրուր Իզզէթ պէյի քով գտնուած 250 հատ թիւրքմէն դրամներ։

ՊԱՍՊԱՆՅԻ ծովեզերքը բանեցնելու համար Կայս. Անձնական Դանձու նախարարութեան կողմէ Անվէրս յանձնարարուած երկու չոգենաւերէն (Պաղատատ) չոգենաւին չինութիւնը լրանալով, ծով իջուցուեցաւ։ Այս չոգենաւը 240 ոտք երկայնք, 30 ոտք լայնք ունի։ Միջին արագութիւնն է 12 հանգոյց։ Նոյն նաւարանին մէջ չինուող (Պասրա) չոգենաւը և Պաղտատի ու Պասրայի միջև բանեցնելք ուրիշ ութը չոգենաւեր մօտ օրէն ծով պիտի իջուցուին։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Ծովային Առևտր. դատարանը մնանկ հռչակեց Ղալաթիա, Թոփճըլար Ճատտէսի, վաճառական Բանտէլի Հաճի Ֆոթիատիսը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՐՐԻԿ.—Առջի գիշեր տեղատարափ անձրեւ մը դադրեցուց քանի մը օրուան գեղեցիկ օդերը։ Անձրեւը չարունակուեցաւ երկ մինչեւ իրիկուն, մերթ ձիւնախառն։ Հարաւային խիստ հով մըն ալ կար, և ծովի վրայ փոքր նաւերը մեծ դժուարութիւն կը կրէին։ Տէպէղաճէն կը գրեն թէ հոն ալ բուռն մրրիկ մը մեծ վնասներ պատճառած է։ Ալիքները լեռնակուտակ էին, բազմաթիւ մավնանաներու կապերը խզուեցան և ցամաք իյնալով մէկ քանին ընկղմեցան։ Բազմաթիւ փոքր առագաստանաւեր, որոնք Էնոսի և Սամոդրակէի համար ապրանք բեռցած էին, ընկղմեցան. վնասները 2500 ոսկի են։ Մովը լեցուն էր բեկորներով։ Ցամաքի վրայ ալ վնասներ կան։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

«ԹՕԼԱ"ԻՆ» ՄԱԴԻՆԷ"Ն

Լուսաւորող արեւով ողողուն թատերասրահ մը, որ մայիսեան ցերեկոյթի մը պատրանքը կուտայ՝ թէեւ յունուարի մէջ գտնուինք, դեռ նոր մոռցած ձիւնն ու անձրեւը։ Նոյն գարնանային երեւոյթը նաեւ օթեակներուն եզրը ու թիկնաթոռներուն վրայ ուր, ցիրուցան ծաղկեփունջերու պէս, թարմագեղ դէմքով հանդիսականուհիներու հոյլեր և նրբաճաշակ արդուզարդեր երիտասարդութեան բոյր ու թոյր կը սփռեն շուրջերնին։ Այսքանէն կրնաք գաղափար կազմել թէ ի՞նչ համակիր ընդունելութիւն մը ապահովուած էր, ընութիւնէն ու... գեղեցիկ սեռէն միանգամայն, Երուանդ էֆ. Թօլայեանի նպատակի ներկայացումը, կիրակի գերեկ, Վառիէթէ թատերոնին մէջ։ Եւ երբ աւելցնեմ թէ արական սեռն ալ ո՛չ նուազ պատուաւոր կերպով ներկայացուած էր հոն, ծանօթ անձնաւորութիւններով, վաճառականներով, գրագէտներով, փաստաբաններով, լրագրապետներով եւայլն՝ մեծ մասն ընտանեօք, ու ամէն դասակարգի ստուար բազմութեամբ մը, խղճի կատարեալ հանդարտութեամբ պիտի կրնամ գործածել աւանդական ֆիլճէն.— «Այն ներկայացումը ակնկալուած փայլուն յաջողութիւնը գտաւ»—։ Ու գերազանցե՛ց իսկ։

Հակառակ «Թատերական Քրոնիկ» վերնագրիս, մի՛ սպասէք որ ընդարձակ comte-rendu մը տամ ձեզի, վասն զի «առնէն ըլլալով» — ինչպէս կ'ըսեն Բարիզցի օրագրողներն իրենց աշխատակիցներուն համար — գիտեմ թէ որքա՜ն նիւթ ունի Մանզուէլն հրատարակելու։ Ամէն օր և թէ ինչքա՜ն նեղկուգան իրեն՝ իր չորս էջերն ու չեմ գիտեր քանի՛ սիւնակները։ Ակնարկ մը միայն à vol d'oiseau (կամ՝ Իւթիւճեանին բացատրութեամբը՝ «թռչնոյ սառնամամբ) ու կը բաւէ։ Յայտագիրը ճոխ էր, ճաշակով ու պէսպիսութեամբ պատրաստուած. և ամենէն աւելի սա՛ առաքինութիւնն ունէր որ կեռ առ կեռ գործադրուեցաւ՝ ինչ որ հազուադէպ է թատրոնի մը համար որ դեռ թարմ կերպով կը պահէ իր ծոցին մէջ... Պ. Թամլրէզի յուսավրիպող ներկայացումներուն յիշատակը։ Երաժշտական զուարթ ու լաւագոյն քանի մը կտորներու նուագումէն ետք, որու միջոցին սրահը կը լեցուէ՛ր ու կը լեցուէ՛ր անընդհատ, Պարոն Բաբլար զաւեշտը՝ իր առաջ բերած ընդհանուր ծիծաղներով համոզեց մեզի թէ Թօլային առաջարկած 30 ոսկի պարգեւը քիչ մը կը նմանէր «Մասիսեան Նորագոյն մրցանակ»ին զոր ոչ ոք շահելուն ապահով կրնաք ըլլալ։ Փոքրիկ, գրեթէ անընշմար անցած միջադէպ մը՝ այդ lever du rideauէն, որու միջոցին,— ամէն հանմամտութիւն յարգելով հանդերձ,— նպաստաւորեալին պատահեցաւ հի՛նդ հակառակը... Սառա Պէռնարի պատահածին, Բերայի Նոր Թատրոնին մէջ, անդրանիկ ներկայացման գիշերը։ Բազմութեան մէկ մասը տեսած չըլլալով աշխարհահռչակ դերասանուհին, խանդավառ կերպով ծափահարեց առաջին անգամ բեմ եկող վայելչագեղեստ կին մը։ Կիրակի օրը, այնքա՛ն լաւ ծրագրուած ու դիմագծուած էր Թօլա՝ ծերունի նաւապետի մը կերպարանքով, որ իր երեւումին սպասող ինքնաբեր նախապատրաստութիւններուն հակառակ՝ շատ ուշ ծափահարուեցաւ, երբ իր ձայնը լսեցուց վերջապէս։

Մաքրակրօն ու պարկեշտասուն ընթերցողներու դէմ մեղանչելն ալքս առնելով՝ պիտի ըսեմ թէ «Մինեօն Վիրժին»ն—ինչ անկում գրողի մը համար, Սառա Պէռնարի անունը արտասանելէն անմիջապէս ետքը,— գերազանցապէս հաճելի ժամանց մը պատճառեց հանդիսականներուն, իր արեւելեան տարազովն ու երգովը՝ որոնց կը խառնէր մարմնամարզիկի մը նախանձը գրգռելու ատիճան ճարտար պարեր, թիւրադեզ-թիւրդիչ չարժումներով։ Եւրոպական միջոցին ու բարիզեան գօմէտիներու մէջտեղ այս couleur localeը անմարսելի չանցաւ, ընդհակառակը։ Իսկ ներկայացման cloսն, Տիւրան-Տիւրանը, իր երեք արարածներու շարքովը՝ քրքիջներու և ծիծաղներու անսկարգրելի թոհուբոհ մը առաջ բերաւ որու միջոցին դերասաններու ձայնն իսկ չէր լսուեր յամաս։ Տիւրանները,—քանի մը տողով գաղափար մը տալու համար նիւթին վրայ,—երկու հօրեղբօրորդիներ են միևնոյն անունը կրող, մէկը փաստաբան ու միւսը նպարավաճառ, որոնցմէ վերջինը կամուսնանայ հարուստ և գեղանի աղջկան մը հետ որուն ծնողքը միւսին տեղ դրած էին զինքը։ Եւ մինչեւ որ կը լուծուի հանգոյցը այս միամիտ ամուսնութեան, կրնաք երեւակայել թէ ինչ զուարճալի դարձուածքներ, սխալանքներ, խաղեր կը յաջորդեն իրարու։ Ֆրանսերէնէ թարգմանուած նոր վոտվիլ մըն է, որուն վեհաւորութիւնը միայն չի հաւասարիր ամբողջ գրուածքին սրամտութեանը ու քիչ մը կը յիշեցնէ հին տառաններու սովորական վախճանը։ Ասով հանդերձ, մինչեւ վերջին բառը, վարագոյրին գոցուելէն ետքն ալ՝ խնդացողներ կային։

Փափկանկատութիւնը չէր ներէր անչուշտ՝ հետաքրքրիլ նաև ներկայացման հասոյթովը, տեսայ միայն, որ ժամու մը չափ գրաւուած մնաց կիչէն զիրար հրմշտկող հանդիսականներով, որոնք տոմսակ կուզէին որ կը սպառէր արագապէս։ Ու օթեակ վարձելու պատրաստութեամբ եկողներ հարկադրուեցան պարզ թիկնաթոռներով,— կամ այդ անունը կրող նստարաններով,— գոհանալ։ Կը շատանանք ուրեմն բարի վայելում մաղթել սրտանց։

Ուրախ եղանք մեր համակրելի բարեկամին գտած այս գեղեցիկ յաջողութեանը համար որ կրկնակի գնահատում մըն էր, հանրութեան ինտիկիկեղ դասակարգին կողմէ մանաւանդ, Երուանդ էֆ. Թօլայեանի կարողութեանը՝ իբրև զաւեշտական գրչի տէր քրոնիկագիր և իբրեւ բնական արուեստագէտ իր երիտասարդ հասակէն։

ՏԻԳՐԱՆ, ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՆԻՒ-ԵՕՐՔ Փետրուար 4.— Ծովային Նախարարութիւնը հեռագիր ստացաւ թէ Ատլանտեանի նաւատորմիղը անցեր է Հորն հրուանդանէն և մտեր է Խաղաղական։

ԼՈՆՏՈՆ.—Թոքիոյէն կը հեռագրուի թէ պատերազմական նախարարը յայտարարեր է թէ Ճաքոնի զինուորական պատրաստութիւնները ոչ և է ազգի դէմ ուղղուած չեն, այլ անոնց նպատակն է պաշտպանել Սաղալինը և Քորմոզան։

ԲԵՌԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Զարուհիին առողջական վիճակը բարւոքեցաւ, հետեւաբար գարնան յետաձգուեցաւ իր ճամբորդութիւնը դէպ ի Խրիմ։ Զարն ալ պիտի ընկերանայ իրեն, բայց միայն կարճ ատեն մը պիտի մնայ հոն.

ԲԱՐԻԶ.— Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հերքուի այն լուրը թէ վարչապետ Մ. Քլէմանսօ Արտաքին գործոց նախարար Մ. Իսվոլսքիի փոփոխումը պայման կը դնէ դեսպան Մ. Պոնբառի յետս կոչման։ Կ'ըսուի թէ ծովալ Դուշկաս յաջորդ պիտի կարգուի Մ. Պոնբառի, բայց այս մասին դեռ պաշտօնական որոշում չէ տրուած

ՊԵՐԼԻՆ.— Կը ծանուցուի թէ ելեւմտից նախարարը մօտերս պիտի քաշուի պաշտօնէ։

ՀՌՈՄ.— Բօնոնդի դուքսը և դքսուհին հոս ժամանեցին, և կայարանէն ողջունուեցան արքայական ամոլին, անգլ. դեսպանին և արտաքին գործոց նախարար Մ. Թիդոնիի կողմէ։ Տեսակցութիւնը շատ սիրալիր եղաւ։ Թագաւորը և դուքսը աչքէ անցուցին պատուոյ գունդը, մինչ նուագախումբը անգլիական մարշը նուագեց։ Դուքսը և դքսուհին գացին անգլիական դեսպանատուն, և Արքայական Ամոլը դարձաւ Բուլբիանայ։

ՆԻՒ ԵՕՐՔ.— Հարրի Թոյի պաշտպանները կ'աշխատին որ զինքը հանին ոճրագործ մտագարներու դարմանատունէն։ Թոյի ծնողքը՝ դատարանին վճիռին վրայ հիմնուելով կ'աշխատի չեղեալ հռչակել անոր ամուսնութիւնը Իվլին Նէսպիթի հետ։

ԹԻՖԼԻՍ.— Այսօր կայարանին մէջ ձերբակալուեցաւ ճամբորդ մը որ քաղաքէն կը մեկնէր, և իր ձեռքը գտնուած կիթառի մը մէջէն 60,000 կեղծ պանքնոտ գտնուեցաւ։ Կորի մէջ ձերբակալուած մէկու մը վրայէն ալ 57,000 կեղծ պանքնոտ գտնուեցաւ։

ՕՏԵՍԱ.— Օտեսայի և Քիէվի ու Սեվաստաբոլի միջև անթել հեռագրի յաջող փորձեր կատարուեցան։ Փորձեր կատարուեցան նաև նաւահանգիստէն մեկնած չոգենաւերուն հետ և յաջող արդիւնք տուին։

ԲԱՐԻԶ.— Թէև հրապարակին վրայ ընդհանրապէս ամուր են գիները, բայց վարանոտ վիճակ մը կը տիրէ։ Գիներու բարձրացումը չի չարունակուիր այլ ևս, և հազիւ թէ կը պահուին արդէն ստացուած գիները։ Ֆրանս. Ռանդը փոփոխութիւն չկրեց։ Օտար թուղթերը աւելի ամուր են, մանաւորաբար Սպանիական Արտաքինը և Ռուսական թուղթերը։ Օսմանեան թուղթերը գրեթէ նախորդ օրուան գիներուն վրայ են։ Ռիօ Թինթօ քիչ մը բարձրացաւ պրինձի գինն 61.15ի երելուն վրայ։ Պալիա Գարա Այտըն բացուեցաւ 464ի, և փակուեցաւ 463ի։ Կապարի հրապարակը անփոփոխ մնաց։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ շատ ամուր բռնուեցան անգլիական Քոնսոլիտէները։ Օտար թուղթերու վրայ գործառնութիւն չկայ։ Նիւ Եօրքէ եկած լուրերուն վրայ՝ քիչ մը ամուր բռնուեցան Ամերիկեան թուղթերը։ Պանքայէ դուրս զեղչի սակ՝ 3,45%։ Հարաւ Ափրիկեան հանքային թուղթ փնտռուեցաւ, և Թրանսվալ Քոնսոլիտէյտըտ բարձրացաւ 2 աղերլինի։

— Բեռերսպուրկէն լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաստատեն այն լուրը թէ ռուսական կառավարութեան և ֆրանսական բարձր սեղանաւորութեան միջև համաձայնութիւն գոյացաւ Քոնսոլիտէի վերածելու համար 800 միլիոն բուպլի ռուսական դանձատոմսերը, որոնք պիտի վճարուէին 1909ին։

Կարդալ չորրորդ երես
ՊՈՒՆԻ ազդը

ԱՏԼԻՃԷ ՎԷ ՄԷԶԱՀԻՊ ՆԷԶԱՐԷԹԻՆՏԷՆ

Ատլիյէ նէզարէթը ճէլիլէսի տարէքսիյէ իւակիւտար վէ Պէյօղլու մէհալլէսի տէվարի բապուճճըրգարքրն վէ բէրաքէնթէ սարթճըլըգ եանի չէրպէթճիլիք վէ էքմէքճիլիք վէ սուճըլըգ վէ գանվէճիլիք վէ սիմտիլիքլէրինին միւտտէթը իլգամիյէլերի սէնէի հալիէ չուպաթը նիհայէթինտէ միւնգաղի օլունճաղընա մէկպնի թարիխը իլանտան իթիպարէն ճումաա վէ բազարտան մաատա հէր կիւն պուռնլարը միւպայէտէպնէ տէվամ իլէ։ Բեան. Սանկին 30ընճը չարշէնպէ կիւնիւ գարարը մուվագգաթը իթա վէ չուպաթը 13իւնճիւ չարշէնպէ կիւնիւ 100տէ 3տէն 5է գատար դամմ գապուի իլէ իճալէի գաթիյէսի իճրա օլունճաղընտան, թալիպ պուռլընան վէ չէրիթիին անլամագ իսթէյէնլէյէրին էյլամը մէզգիւրէտէն մաատա կիւնլերտէ սատթ 6տան 10ա գատար թէէմինաթ ագչէլերինի համիլէն էնճիմէնը իտարէի Ատլիյէ վէ ետ Մուհասէպէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլերի իլան օլունուր։

23 Բեան. Սանի 323

ՍԱԿԱՐԱՆ
ՂԱԼԱԹԻՍՏ ՍԱԿԱՐԱՆ

23/5 Ցուն լար 1908

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Դ.Ո.	105.30
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	» 105.20½
Երէկուան էն բարձր գինը	» 105.34
» էն վար գինը	» 105.18½

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ ֆր.	176.75
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	» 176 87
Երէկուան էն բարձր գինը	» 177.25
» էն վար գինը	» 175 12

Միտիլլի Պանքա		5.—
Սելանիկի »	ֆր.	138 —
Քարաքոյ Իրէվիլէժիէ	ֆր.	35.—
» Օրթինէա	»	29.—
Շիրքէթը Խայրիէ	Օ.Ո.	43.—
Շիրքէթը Խայրիէ Համիտիէ	Օ.Ո.	4.45
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8.80
Ժիւլիասնա Թրամվայ	»	4.50
» պարտաթուղթ	ֆր.	472 —
Տէրքոսի Ջուրի ընկ.	»	325.—
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.Ո.	16.30
Իզմիրի քարափ	»	592.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Ս.Ո.	4.15
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	433.—
Թրանսվալ		49 —

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	246.—
Պանք Նատ. Կրէտ.	»	410.—
» » » Նոր Ս.Ո.		4 01
Լուբրոմ	ֆր.	65 —

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՀՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղրշ.	ղրշ. ֆր.
Ֆրանսական ոսկի	87.13
Անգլիական ոսկի	110 03
Բոլ	92.—
Մէճիտիյէ արծաթ	108.07
» քառորդ	108.10
» մանրուք	105.10
Մէթալիք	101.—
Պէշլիք	103.20
Բուպլի Թղթադրամ	8.70
Քրիմիզ	50.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱՓԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ.	110.25
Բարիզի » »	ֆր.	22.76½
Վիէննայի » »	քուրոն	21.77
Պերլինի » »	մարք	18.50

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

4 Փետրվար 1908

Ֆրանսական Ռանթ	3%	96.70
Օսմ. միաց. գանս.	4% բաց.	97.02
» » »	գոց.	97.02
Բուսմէլիի երկաթուղի	ֆր.	180.—
Բէյթի պարտաթուղթ	»	451.—
Օսմանեան մաքա	»	—.—
Օսմանեան Պանքա	»	721.—
Քրէտի Լիոնէ	»	1208.—
Բարիզի Պանքա	»	1485.—
Իտալական Ռանթ	4% »	103.30
Ռուսական »	5% 1906	97.77
Սպանիակ. արտ. փոխ.	4%	94.85
Պալիա Քարա Այտըն	ֆր.	462.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

4 Փետրվար 1908

Անգլիական Ռանթ	87.68
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց	Գ.Կ. 96.25
» » » գոց.	» 96.25
Օսմ. Պանքա	18.75

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

4 Փետրվար 1908

Օսմ. Միաց Գոնս.	95 90
Բուսմէլիի երկաթուղի	148.—
Անատոլ. Երկ. Բաժնեթ.	60 ½ —.—

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

4 Փետրվար 1908

Բուսմէլիի Երկաթուղի	մարք	187.—
Վինրը Պանք Ճէրայն	»	519.—
Ռուսական 5% 1906	քուրոն	92.75
Օսմ. Բէյթի	»	416.—

ՊԱՌ. ՆԶՈՒՄԻՒՆ ԹԻԵՐԹՈՆԸ
ԳՐԵՑ՝
ԲԻԼԻՐ ՏԷՐՈՒՐԻԼ

— 20 —
ՏԵՐՈՒՄՆԵՑ
Դ. Ղ. Ռ. Թ.

Արցունք Խմող Կինը

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Զ.

ՀԱՅՐԸ ԵՒ ՄԱՅՐԸ ԱՆԾԱՆՕԹ

Էլիանի վիճակը երթալով մտահոգութիւն կը պատճառէր։ Այլևս սենեակէն դուրս չէր կրնար ելլել։ Օր. Բիւ-Կիյօմ Ռօզին Գօրտիէի նամակ մը գրեց բարեկամուհիի մը կողմէ, հարցնելով թէ կարելի՞ էր իրենց վտահիլ նոր ծիծը։

Պատասխանը չուշացաւ։ Ժաք Գօրտիէ կօշկակարութեամբ կը զբաղէր իր գիւղին մէջ ու մեծ համբաւ չհասած էր այնպէս որ մանուկը շատ լաւ պիտի կրնայէր պահել։ Մեծ ուրախութեամբ կ'ընդունէին այդ առաջարկը և կը խոստանային յաւիտենական և անխախտելի գաղտնապահութիւն։

Այն տեղ Օր. Բիւ-Կիյօմ արտօնութիւն խնդրեց կոմսուհիէն Էլիանն ալ միասին Աւստրիա տանելու համար ուր սովորութիւն ունէր ամէն տարի մէկ քանի ամիս մնալու։ Նամակին մէջ կ'աւելցնէր թէ այս ճամբորդութիւնը նպաստաւոր պիտի ըլլար Էլիանի առողջութեան և արդէն իր բացակայութեան Էլիան մենակ չէր կրնար մնալ դղեակին մէջ և պէտք էր որ Բարիզ երթար մօրը քով։

Կոմսուհիին պէրասիրութիւնը չէր կրնար տանջրինը տարեկան այս մեծ օրիորդին ներկայութեան հանդուրժել, չատ պիտի ծերացնէր զինքը, և անմիջապէս պատասխանեց թէ Էլիան կրնայ ընկերակցիլ իր աղգականուհիին։

Ժամանակն էր, քանի մը օր ետքը անկարելի պիտի ըլլար Էլիանի վիճակը գաղտնի պահել։

Բարիզ հասնելով Էլիան և Օր. Կիյօմ Օրլէանի կայարանէն երկաթուղի նստան Ապլիսի համար։ Ռօզին Գօրտիէի իմաց տուած էին հեռագրով իրենց գալը և որուն ամուսինը իրենց պիտի ըսպասէր երկաթուղիին կայարանը։

Գիւղին մէջ Էլիան օր. Կիյօմի աղջիկը պիտի սեպուէր որ Տիկ. Պուրժուա անունը առած էր։

Ճամբորդութիւնը երկու ժամ միայն տեւեց, սակայն երկաթուղիին ցնցումը ապրիլի արեւուն տաքութիւնը սրտաճմլիկ ցաւեր պատճառեցին խեղճ աղջկան։

Կայարանը ժաք Գօրտիէ անոնց մօտենալով յարգանքով բարեւեց զանոնք և բերած կառքը նստեցուց։ Իր յուզումին մէջ խեղճ մարդը հազիւ կրնար կակազելով խօսիլ իր անագման երախտագիտութեան վրայ։

Էլիան ապառնովուեցաւ, այս մարդը բարի էր։ Վատահ էր այլևս թէ մանկիկը լաւ պիտի խնամուէր։

Աւանը հազիւ տասնրհինգ տունը կը բաղկանար որոնք աւելի հիւղակներ էին և որոնց մէջ ժաք Գօրտիէի տունը պերճանքի և հանգստաւէտութեան տեսակէտով լաւագոյնն էր։

Տունին առջև պարտէզ մը կար որ մի միայն ծաղկի մշակութեան յատկացած էր, այս ամսու եղբեւանիներով և վարդերով ծածկուած ամբողջ շրջակայքը կը բուրումնաւետէր։ Հազիւ թէ միաձի կառքը դրան առջև կեցաւ և անա երիտասարդ թարմագեղ կին մը նորածին մանուկ մը գրկած զիրենք դիմաւորելու եկաւ։ Շրթունքներուն վրայ բարի եկաքի ժպիտ մը ունէր։

— Բարի եկաք տիկիններ, ըսաւ Էլիանը կառքէն վար իջեցնելով, ամէն բան պատրաստ է, թեւիս կրթնեցէք տիկին, ձեր սենեակը տանիմ ուր կը հանգստանաք։

Ռօզինի յենած, իրեն յատկացուած սենեակը մտաւ ուր վառարան մը կը ճարճատէր և անկողինը իր անբիծ սպիտակութիւնը կը ցուցադրէր անպաճոյճ բայց մաքուր սենեակին մէջ։

— Կը վախնամ որ... մրմնջեց Էլիան երբ Ռօզին զայն հանուեցնելով կը պառկեցնէր... սակայն հազիւ եօթը ամիս է...

Ցաւը վայրկենական նոպայ մը գալարեցուց իր ամբողջ մարմինը և անկողինին վրայ ձգեց իր տառապող գլուխը։ Իր մատները կը պրկէին Ռօզինի ձեռքերը։

— Ես ալ կը վախնամ, յարեց Ռօզին, որ յղութիւնը կանխահաս չըլլայ։ Եթէ կ'ուզէք ժագը դրկեմ բժիշկը կանչէ։

— Թող երթայ,

Եւ երբ ժագ սեմին վրայ երեւցաւ, օր. Բիւ-Կիյօմ ըսաւ անոր.

—Կերդնուս ժագ և դուն ալ Ռօզին որ մեր անունները յաւէտ անծանօթ պիտի ըլլան այս գիւղին մէջ և ձեր կողմէն անգաղտնապահութիւն մը չպիտի ըլլայ։

— Ո՛հ, տիկին կ'երդնուինք։

Դուք զմեզ միայն իբր Պուրժուա տիկիններ կը ճանչնաք, այնպէս չէ՞։

— Անշուշտ.

—Ձեր անձնուիրութիւնը և գաղտնապահութիւնը պիտի կրնանք վարձատրել։

— Ո՛հ, տիկին մեր երջանկութիւնը, ամէն բան, նոյն իսկ այս նորածին մանուկը որ կը ժպտի ձեր բարեսրտութեան կը պարտինք... Կրնանք կատարելապէս վստահ ըլլալ... Ապերախտներ չենք։

Օր. Բիւ Կիյօմ բոլորովին ապահով էր, և երբ իր վստահութիւնը յայտնելու համար բերանը կը բանար, Էլիանի արձակուած աղէկէղ ճիչ մը ընդհատեց զինքը։

— Անմիջապէս վազէ ժագ, ըսաւ Ռօզին Էլիանի քով փութալով։

Կէս ժամ վերջ ժագ վերադարձաւ գիւղին բժիշկին հետ, որուն հանդիպելու բաղդաւորութիւնը ունեցած էր։ Քննութենէն ետք, երիտասարդ բժիշկը հակցաւ որ մօտ է ծննդաբերութիւնը, և հարցուց թէ պատրաստ է ամէն բան նորածինը ընդունելու համար։

— Այս իրիկո՞ւն պիտի կատարուի... հարցուց անձկութեամբ Օր. Կիյյօմ։

Բժիշկը գլխու հաստատական նշանով մը պատասխանեց առանց կորսնցնելու Էլիանի շարժումները զոր դժուարութիւններ կը գտնէին հիմա, որոնցմով կին մը կը գտնէ մայր ըլլալու երջանկութիւնը։ Թէև կանխահաս։ սակայն շատ սովորական եղաւ, և երկու ժամ ետք, Տիչ մը, մայրերու այնքան սիրելի ճիչ մը կը յայտնէր թէ նոր արարած մը կ'ապրէր։

— Աղջիկ մըն է, և աղուորիկ աղջիկ մը, աղաղակեց ուրախ։ Օպէր, զբաղութեամբ, և ամօթի պարագաներու տակ աշխարհ եկած էր այդ անմեղ մանկիկը։

(Շարունակելի)

ԱՓԻՈՒԻՏԵԱՆ ԱԽՏԵՐՈՒ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՏՕՔԹ. Խ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Կատարեալ ճոռնասութեամբ կը դարմանէ հին և նոր ջերմամիզութիւնը և ասոնցմէ ծագում առած դժուարամիզութիւնը. իսկ Գաղղիական ախտը, փոխանակ ներսէն դեղեր տալով ստամոքսը և աղիքները խանգարելու, ըստ նոր դրութեան լաւագոյն միջոցին դիմելով կը բուժէ։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, բացի Կիրակիէ, ժամը 3—11, Պաղէշ-գաթու, շաքարավաճառ Հաճի Պէքիրի դիմացը, սեղանաւորին վերնայարկը, թիւ 19 դարմանատան մէջ։

Կարօտ հիւանդները ձրիաբար կը դարմանուին։ 50—15

ՄԵԾ ՀԱՆԴԵՐՁԱՎԱՃԱՌ

Տարիներէ ի վեր ծանօթ է Թոփալեան խանի
ԳՐԻԳՈՐ Է.Ֆ. ԷՐՄԷՆԵԱՆԻ
ՄԵԾ ՀԱՆԴԵՐՁԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
այս անգամ պատրաստած է ձմեռուան յատուկ կերպաններէն շիք և տոկուն հագուստներ, ինչպէս նաև
ԲԱԼԹՈՆԵՐ,
ՄԵԾԻ ԵՒ ՏՂՈՒ ՔՕՍԹԻՒՄՆԵՐ
մահռօզներ, բառաքսիներ ևն. ևն.
ԳԻՆԵՐԸ ԵՒՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՑԵԼԻ
ԳԻՆԸ ՈՐՈՇ Է ԹԻՒԸ Հ ՂՐՈՒՇ
Սուլթան Համամ, Թոփալեան խան
Թիւ 34 42—24

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՄՆՏՈՒԿ
ՎԻՆԵՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂ
Դրամագլուխ 130 միլիոն fուրոն,
ամբողջովին վճարուած
ահեսի գումար 37,300,000
fուրոնի չափ։
ԴԼԽԱՒՈՐ ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են։ Ցիսուն դրչ.էն վար վճարում չընդունուիր։

Վիներ Պանք-Ֆերայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցընել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3 օր 100-150 ոսկի գումարի համար
6 » 151-200 » » »
10 » 201-500 » » »
15 » 501-1000 » » »
30 » 1001 և անկէ վեր » » »

Վիներ Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տեղական պարունակած գումարը։

Վիներ Պանք-Ֆերայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ ալ կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց տոմ պարագային նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք դրամը քաշելու։

Խնայողական Սնուցեկեն զատ, Վիներ Պանք-Ֆերայն կը զբաղի նաև սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով։ 7—50

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՔՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ,

ԹՈՂ ԿԱՐԴԱՆ
ՆԵՐԿԱՑ ՁԻՐԱՆ ԵՂԱՆԱԿԷՆ ՕԳՏՈՒԻԼ ՓԱՓԱՔՈՂՔ ԱՁԲԸ ԼՈՒՍՍ։

Շատեր հակառակ ձկան իւղին բարերար յատկութիւնները գնահատած ըլլալնուն, չեն կրնար գործածել և օգտուիլ անկէ, որովհետեւ պարզապէս կը գանին անոր ծանր համէն ու հոտէն։

Սակայն այժմ, ձկան իւղի բուժիչ և կազդուրիչ յատկութիւնները անփոփոխ մնալու պայմանաւ, տեսակին մէջ առաջին անգամ ըլլալով հնարուած է նոր գիւտ մը որով անոր յատուկ ծանր ՀՈՏԸ ԵՒ ՀԱՄԸ չկորսուած և ամենափափուկ, նոյն իսկ տկար ստամոքսներու հանդուրժելի վիճակի մը մէջ դրուած է։

Այս գիւտին անխարդախ ու դիւրատար գերազանց յատկութիւնները մայրաքաղաքիս հանրածանօթ քիմիագէտներէն պաշտօնական տեղեկագիրներով ալ հաստատուած են։ Արդէն քիչ ատենուան մէջ հանրութեան կողմէ եղած ընդունելութիւնը մէկ ապացոյցն է անոր այս յատկութեան։

Գնողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար դեղարանիս մէջ 100 տրամնոց չիշեր ալ կը գտնուին։

Կատարեալ համոզում գոյացնելու համար փափաքողներ թող հաճին դեղարանս այցելելով համն ու հոտը փորձել։

Կ. Պոլիս, Պահնք Դարու, Համիտիյէ Սեպիլի դէմ Աբիկ Իւթիւճեան դեղարան։

ԳԻՆԸ 7½ ԴՐՇ.
Տեղական բարիւրու ոնեիր ուսումնասիրուած մը պատկերակից ոնոյ
ԳՕՀ. Հ. ՊՈՒՐՋԻՆԵԱՆ
ԸՆՏԱՆԵՐՔԻ ՎԵՐԼՈՒՐԱԿԱՆ
Ադրիմը Թամաի ճիւանգամանցին յատկացուած
ԵՂԵՐՆԻՆՑԵՐԸ
Ց. ՊՈՂԻՍ. Ց. ՄԱՍՏԷՆԵԱՆ Թղթավաճառանոց
Գրագիաու Ց. ՂԱԶԻԼԵԱՆ
ԽԱՒԵՐԴԵՐ. ՄՐ. ՀԷՆՐԻ ՐԻՒԼ
Մեծամանակ գնողներու զանազանուկ զեղչ

ԱՊԱՌԻԿ
Ց ԱՄԻՍ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄ ԿԱՄ ԱՆՊԱՅՄԱՆ ԱՊԱՌԻԿ
5000Է ԱՒԵԼԻ ՏԵՍԱԿ ԻՐԵՂԵՆՔ 5000

Տեղական և Բարիզի 14 և 18 ասպիճան ոսկւոյ վրայ բազմատեսակ գոհարեղէններ. օղ, մատնի, ասեղ, և այլն. Նաև անունները սկզբնատառով գոհարազարդ մատանիներ, ոսկի, արծաթ ժամագոյցներ և նորաձեւ շղթաներ, ասոնցմէ զատ ամէն եղանակի յատուկ պատրաստ և չափու վրայ զգեստներ, կօշիկներ ու գլխարկներ, արանց, կանանց և տղայոց համար։ Նաև մուշտակ վերարկուներ, բուրդէ և մետաքսէ շրջազգեստի կերպասներ, պատրաստ ճերմակեղէններ նաև խասա, ամերիկան, պ օմա, և այլն, և զարդի վերաբերեալ պէտքոյք, մեքենաներ՝ լուացքի, լուսանկարի, կրամօֆօն. ինչպէս նաև կարի (ճոնս, Նովման) և այլն։

Ունինք նաև եւրոպական նուրբ ճաշկով պատրաստուած կան կարասիք, հիւրանոցի, ննջասենեակի, հաշարանի և խոհանոցի վերաբերեալ ամէն իրեղէնք, ամէն տեսակ վառարաններ, նաև բաղնիքի, խոհանոցի եւրոպական չարժուն օճախ ևն.։

Վաճառատունս իր տեսակին մէջ միակն է որ չնահած է հանրութեան վստահութիւնը, գնահատուած է նաև իր ազրանաց տոկունութիւնը, նրբութիւնը և ժամանութիւնը։

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՁԵՌՔ
Կանխիկ գնողին % 5 զեղչ
Նոր բաց ամսական վճարումներ համար հաւատիչներ միջոց պատրաստ են
Հաճեցէք դիմել ՀԵՐՃԱՑԻ վաճառատուն 50—48
Մեծ Շուկայ, Ռսկերչաց Մեծ Փողոց թիւ 13.

ՆԵՐՕՔՕՄ

Կայսերական Բժշկական վարժարանի տարրաքանութեան ուսուցիչ քիմիագէտ Յովսէփ Է.Ֆ. Ճէլալեանի
ՆԵՐՕՔՕՄ
անուամբ մազի նորանոր ներկը Կայս. Բժշկական Վարժարանէն արտօնուած և հասարակութեան մանաւոր գնահատման արժանացած է, կարճ ժամանակի մը մէջ։

Սոյն ներկը՝ գործածութեամբ՝ մազերը, մօրուքը և պեխերը բնականէն չէ զանազանուելու աստիճան նրբութեամբ սև և շաքանակագոյն կը ներկէ և գործածութենէ վերջ, մազերուն արմատներուն ոյժ, կակուղութիւն և փայլունութիւն կուտայ։

Եւրոպական կարգ մը ներկերու պէս հերթափոխութիւն չի պատճառեր և մորթին ալ չի վնասեր։

Անոնք որ պէտք ունին կրնան դիմել ընդհանուր կեդրոնատեղին Պոլիս, Պահնէ Գ սքու Համիտիյէ Սէպիլի դէմ Աբիկ Իւթիւճեանի Դեղարանը որ Ներօքօմի պատրաստութեան մենաշնորհը ստացած է, Կայս. Բժշկական վարժարանէն։

Կը գտնուի նաև մայրաքաղաքիս բոլոր առաջնակարգ դեղարանները։

Գաւառային յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ 20—1

ՍԱՔԸԼԸՔ ԱՐՍԱ ՎԷ ՏԻՒՔԵԱՆ

Պէօղլունտա, Ֆէրիտիյէ ճատէսի իւզէրինէ 96 նումէրոյու 13½ արշին եիւզ իլէ, 3½0 արշինլիք պիր գրիմ թէվսիի ինիֆայլը միւլք արա լէվէն ֆիյաթա սաթըլըք տը։ Մէվքըսը հաւատար, վէ հէր պիր քաթտա չիֆթէ արարթրման հարբլպվիր։

Պէօղլունտա, եէնիշէհիր ճատէսինտէ, 151 նումէրոյու տիւքքեան տախի էվվէնճէ սաթըլըք տը։ 150 արշին ուրսար, իւզէրինէ օտաղը վէ քուլյուսը տախի վար տը։

Մէղքիւր արսա վէ տիւքքեան հագգընտա մալիմաթ ալմագ իչին Զարչուի Քէպիրտէ, Քուլյումճիսրտա, Ուսնու օղլու աքաղընտա, 36 նումէրոտա, Անթուան էֆ. Շիմանսօղլունտա, վէ եախսոտ Ֆէրիտիյէտէ արսանրն իթտիալընտա, 94 նումէրոյը խանէյէ միւրաճաաթ օղլնա։ 4—4

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ԶԵՐ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ
ՀՈԳ ՏԱՆԻԼ
ԱԼԷՄՏԱՂԻՒ ԿԱՐԱԳԸ

նախընտրեցէք միւմներէն։ Այս ամենապատուական կարագը, որուն իւրաքանչիւր օխան 25 օխա կարէ պատրաստուած է, շատ համեղ, զուտ, առողջապահական և չատ օգտակար։ Կ'պատրաստուի Մէյմէտ Ճէմալէտտին էֆ. կողմէ, և չափազանց խնամք կը տարուի մաքրութեանը։ Միքրոպէ վերծ կացուցանելու համար Բասդէօռեան դրութեամբ կ'Թորուի։ Այս կարագն անգամ մը փորձողներ կրնան գնահատել անոր առաւելութիւնները։ Նշանաւոր բժիշկներ ամենքն ալ ընդունած են այս ճշմարտութիւնը։ Կեդրոնատեղին և մթերանոցը՝ Դալաթիա, Խալիֆաչա խան փողոց, թիւ 17 վաճառատունը։ 20—17

ՄԻՆՉԵՒ 3 ԱՄԻՍ
ՊԻՏԻ ԾԱԽՈՒՄԻՆ

ԿԷՍ ԳԻՆՈՎ.	
Վաշխառուին աղջիկը	2½
Կեանքի պատկերներ. ապուշը	2½
Կենցաղ եկեղեցականաց	3
Հիմունք բարոյականութեան՝	
Հաւատք	1
Հոգի	1
Աստուած	1
Կենսագրութիւն Ս. Մայրպետի	2½
Մայսթերչաֆթ սիսթէմ ֆրանսերէն խոսելավարժութեան միակ գիրքը. 15 տետր	15
ՄԵԾ ՁԵՌՔՈՎ.	
Դամելիազարդ Տիկին	5
Լէո, Ափիոն Ծխոզի սէրը	4
Դուբեանի տաղք և թատերգութիւն	10
Մարիա թէ՝ Հայկանուշ	8
Որբերեանի Ցիշատակաց ծաղիկներ	4
Զօրաեանի Տաղապատութիւնք	3
Երգարան Թատերական	3
Փիլիսոփայութիւն 808 երես	12
ԱՆՏՐԱՆԻԿ	
Փառակազմ Թաւչեայ օրացոյց	2½
» Ալբոմ Թագիրք	10
Երգեցողութիւն Ս. Պատարագի	¾
Մենդելան Շարականք գպրաց	¾
ՆՈՒԷՐԻ ՀԱՄԱՐ	
Բարեկիրթ աղջիկ	4
Կրթութիւնը Օրիորցէն	4
Ժամանց	4
Բժշկական մարմնամարզութիւն	4
Արայի պտոյտ փառ.	3
Մենդելան Շարականք այս. գրաբ.	2
Նամակների Գաբամաճեան	6
Զորեքլեղուեան խօսակցութիւն	10
Ցանկարան, Թէրզեանի	4

ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ կը վճարէ
ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ, Կ. Պոլիս,
Մեհեան փողոց, թիւ 57.
10—10

ՆՇԱՆ ՋԱՄԻՉԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ՄԵՐՏՈՒՐԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ'ուզէք հարսնիքներուդ վայրը աւելցնել, գեղատեսիլ «էֆէյ» մը տալ մոմերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՋԱՄԻՉԵԱՆի վաճառատունը, ուր բացի պատրաստ գտնուած մոմերէ կը զարդարուին նաև մեծ խնամով վերջին նորաձեւութեամբ ճաշակաւոր մոմեր ամրցելի ածան գիներով։ Կը գտնուի նաև հոն հարսի կռնատ, քողք, քողքի մատակ, զարդարուած կողով, ծաղիկ՝ փետուր, եւն. եւն.։

Փութացէ՛ք, հարսնիքի տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Ջամիչեանի հարսանեկան մոմերու ճոխ վաճառատունը ուր ո՛չ միայն ձեր ճաշակը, այլ նաև ձեր քսակն ալ գոհացում պիտի գտնէ։ 50—39

ՍԻՍԱԼ ՏԵՂ ԶԵՐԹԱՔ
ՆՇԱՆ ՋԱՄԻՉԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Քամանքօ խանի տակ, թիւ 86

Cacao «BOON» HOLLAND

ՊՈՒՆ և Ընկ.ուան պատրաստած փոչիացեալ ԱՆԽԱՐԴԱԽ քաքաօն բովանդակ Եւրոպիոյ մէջ մեծ յարգ գտած է բաց ի ունեցած օգտակար յատկութիւններէն նաև իր ամենագիւրին պատրաստութեամբ։

ՊՈՒՆ, քաքաօն սուրճի ու թէյի գործածութեամբ ջղային ու ստամոքսային կարգ մը անհանգստութեանց ենթարկուելու անպատեհութենէն զերծ պահող ու միենոյն ատեն կազդուրիչ, սնուցուցիչ և խիստ քաղցրահամ խմելիք մըն է, գործածելի ամէն եղանակի ու ամէն առթիւ։

Գիւրին պատրաստութիւն։— Մէկ թէյի գաւաթի մէջ 2—3 արծաթի դգալ շաքարի ու մէկ դգալ քաքաօի խառնուրդին վրայ եռացեալ ջուր կամ տաք կաթ լցնել ու խառնել, և անա՛ պատրաստ կ'ըլլայ խմելու։

30 գաւաթ պատրաստելիք տուփը 5 դահեկան
60 » » » » 9 »

Կը գտնուի, գլխաւոր դեղարանները, դեղի մթերանոցները, շաքարեղինաց ու նպարեղինաց վաճառատունները։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱԳԵՆՏՈՒԹԻՒՆ
ՖՆՏՔԼԵԱՆ ԽԱՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ
25—15

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՑՈՒՆ
ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

	պէտէրը միւնագասա	քէյֆ տէֆթէրի էնէքինիս
Էյուպպան Լիմը Սինան Թիւրպէի չէրիֆէսինին մէսարիֆը Թամիրիյէսի	18000	18646
Թօրգարուտա քեսին Տիւլպէնտճի զատէ Հաճի Մուսթաֆա էֆ. մէտրէսսինին մէսարիֆը Թամիրիյէսի	11358	12620
Բէօրրիս պաշնտա քեսին Վալիտէ Խանումա ինչա օլունճաղ օտանքն մէսարիֆի	900)	9634
Այասոֆիա իմարէթի հավլիսինտէ քեսին վազֆ օտանքն մէսարիֆը Թամիրիյէսի	8500	8948
Գալա Սագալտա Բիւսթէմ բաշա մէքթէպինին մէսարիֆը Թամիրիյէսի	3675	4084
Պէշիքթաշտա քեսին քայրքխանէսինին մէսարիֆը Թամիրիյէսի	2500	2635
Էյուպ ճիվարնտա Էպիւտէրտա հաղրէթլէրի Թիւրպէի չէրիֆէսինին մէսարիֆը Թամիրիյէսի	2178	2421
Ագաբերյտա Եաղուպ աղա մէքթէպինին մէսարիֆը Թամիրիյէսի	1800	2015
Ֆաթիհտէ Պուչագճը Ալաէտտին ճամիի չէրիֆինին մէսարիֆը Թամիրիյէսի	1800	2009
Սալմանթուրգտա Մուսալլա Մուսթաֆա Զավուշ մէքթէպինին մէսարիֆը Թամիրիյէսի	1499	1566

Էվգաֆը Հիմայուն խաղիէսինէ թամիր վէ ինչա իթտիրիլէճէք օլան պաղեստա մուհարբէր մահալլէրին թէչիք տէֆտէրի մուհիպլիճէ մէսարիֆը Թամիրիյէ վէ ինչայիյէլէրի պիրմինագասա հիզմարքնտա մուրագգամ պէտլաթ իլէ թամիլլէրի էօնտէլէրինտէ օլարզընտան, վէ զիքր օլընան մահալլէրին մէսարիֆը Թամիրիյէ վէ ինչայիյէլէրինին չէհրլայը Բուսինին 26ընճը կիւնինէ գարար միւնագասաբնը իհրասըյլա հէր գաչ բարա վէ 3 կիւն զարֆընտա էսմանը 10000 ղ.տա գասար օլանխարտան 100տէ 5 վէ 10000 ղ.տան 25000 ղ.տա գասար օլանկարտան 10000 զր. իչուն 100տէ 5 վէ իւսթ Թարաֆը իչուն 100տէ 3 թէնզիլ գասպուի իլէ իհալէի գաթիյէլէրինին իհրարը մուգարրէր պուլընտըղընտան, քէյֆ տէֆթէրլէրինի կէօրմէք վէ միւնագասայա տախիլ օլմագ արզուսընտա պուլունանլարըն 100տէ 10 նիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի վէ եախսոտ իգթիսարը մարլէրինի միւպէյին մուսատագ քէֆալէթնամէյէրինի համէյէ էյամը Թաթիլիյէտէն մատտա հէր կիւն մէճլիսը Իտարէի Էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի։

21 Քեանունը Ամի 323